

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Fakulta umění a architektury

Akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Martin Huňář**
Osobní číslo: **A09000007**
Studijní program: **B8208 Design**
Studijní obor: **Design prostředí**
Název tématu: **Noční park**
Zadávací katedra: **Katedra Environmental Designu**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Utopistické a ideové řešení zpřístupnění městského parku veřejnosti během nočních hodin.
Vytváření světelných interaktivních instalací.

1. Koncept
2. Vizualizace, fotodokumentace, videodokumentace
3. Průvodní teoretická zpráva ve formátu A3 nebo A4 (minimum 30 normostran A4). Zpráva obsahuje mezi jinými úvod, přehled literatury a zdrojů, výsledky a diskuzi a řídí se specifikacemi v dokumentu "Požadavky na vypracování bakalářské práce - KED". Zdroje musí být citované dle Harvard systému.
4. Elektronická podoba všech částí diplomové práce na CD-ROM (akceptovatelné formáty jpg, pdf, mp3, mp4).
5. V systému STAG (Moje studium-Kvalifikační práce-Doplnit údaje o práci) vložit veškerá data o práci a soubor obsahující kompletní výkresovou i textovou dokumentaci, průvodní zprávu, technickou zprávu a doplnit související textová pole.

ABSTRAKT

Bakalářská práce pojednává o významu městských parků od jejich založení až po současnost. Nastiňuje vývojové linie parků závislé na rozvoji a nových požadavcích měst. Práce popisuje možnosti transformace funkcí parku, které se rozšiřují do nepřetržitého provozu ve dne i v noci. Tyto nové možnosti sebou přenášejí i sociální problémy, které se v České Republice začali objevovat během posledních dvou dekad a kulminují právě v nočních hodinách. Pro projekt byl zvolen prostor Vrchlického sadů před budovou hlavního nádraží v Praze. Historie parku sahá až do počátku 19. stol., kdy se jednalo o okrasný park, až do dnešního stavu, kdy místo slouží především jako pěší propojení města s významným dopravním uzlem. Park se za poslední dobu stal místem, které hostí velký počet bezdomovců, drogově závislých a je centrem homosexuální prostituce v Praze. Toto současné vnímání místa, které přetrvává v každém obyvateli Prahy, přináší nové požadavky na řešení parkové úpravy. Praktická část práce vytváří utopistické koncepční řešení, které se primárně vztahuje na využití parku v noci. To přináší originální řešení parkových úprav se site specific prvkem, kladoucím důraz na přehlednost a bezpečnost, stejně tak jako na estetické hodnoty, které si park zaslouží a potřebuje.

EN / Bachelor work deals with the significance of city parks from the beginning of their foundations through the history until today. It represents the sketch of historical line of parks in the connection to the city development. Work describes possibility to transform city park functions that expands into nonstop day and night use. This brings social issues that revealed in past 2 decades in Czech Republic and culminates during night time. Park Vrchlického sady in front of Prague's hlavní nádraží was selected for this project. Its rich historical progress reaches from 1870' as beautiful city park until today condition when it works mainly as access route to train public transport and hosts great amount of homeless people, drug addicts or men prostitutes. Practical part of work creates utopist concept of solution that mainly considers usage of park during night time. This brings original concept of bringing safety accomplished by light installation to park alongside with aesthetic values this place deserves and needs.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Noční park vypracoval samostatně pouze za použití pramenů, které cituji a také uvádím v přiloženém seznamu použité literatury.

V Liberci dne

Podpis

Poděkování

Tímto bych rád poděkoval všem, kteří mě na dlouhé cestě k odevzdání bakalářské práce podporovali a poskytovali mi cenné rady. Především pak vedoucí práce Mgr.A Leoně Matějkové.

OBSAH

1. ÚVOD	-6-
2. CÍL PRÁCE	-8-
3. METODOLOGIE	-8-

TEORETICKÁ ČÁST

4. HISTORICKÝ PŘEHLED	-9-
4.1. VZNIK A VÝVOJ MĚSTSKÉHO PARKU	-9-
4.1.1. STAROVĚK	-9-
4.1.2. STŘEDOVĚK	-10-
4.1.3. RENESANCE	-10-
4.1.4. BAROKO	-11-
4.1.5. ZAHRADY KLASICISMU A ROMANTISMU	-12-
4.1.6. 19. STOLETÍ	-12-
4.1.7. ROZRŮSTÁNÍ MĚST	-13-
4.1.8. ZAKLÁDÁNÍ VEŘEJNÝCH PARKŮ	-14-
4.2. HISTORICKÝ VÝVOJ VRCHLICKÉHO SADŮ	-16-
4.2.1. DOPRAVA	-18-
4.2.2. VELKÝ MĚSTSKÝ PARK	-19-
4.2.3. VRCHLICKÉHO SADY	-20-
4.3. SOUČASNÝ STAV	-22-
4.3.1. VRCHLICKÉHO SADY?	-22-
4.3.2. SOCIÁLNÍ OTÁZKA PARKU	-23-
4.3.3. DNEŠNÍ VÝZNAM	-24-
4.3.4. PARK WALLA MULLA	-25-

ANALITICKÁ ČÁST

5.1. ÚZEMÍ	-26-
5.2. VÝVOJ KOMPOZICE PARKU	-27-

5.3. PROVOZNÍ ANALÝZA	-29-
5.4. MAJETKO-PRÁVNÍ VZTAHY	-29-
5.5. PRŮZKUM ZELENĚ	-30-
5.6. CO JE VEŘEJNÝ PROSTOR	-31-
5.7. NOČNÍ PARK	-33-
NAVRHOVANÁ ČÁST	
6. KONCEPCE	-35-
6.1. ZADLÁŽDĚNÍ	-35-
6.2. OSVĚTLENÍ A NOVÁ VÝSADBA STOMŮ	-37-
6.3. MLŽENÍ VODOU	-40-
7. TECHNICKÉ ŘEŠENÍ	-42-
7.1. KLINKEROVÁ DLAŽBA	-42-
7.2. OSVĚTLENÍ	-45-
7.3. SPRINKLERY	-46-
8. DISKUZE	-48-
9. ZÁVĚR	-48-
10. SHRUTÍ	-49-
10.1. SUMMARY	-49-
11. VIZUALIZACE	-50-
12. SEZNAM LIT. ZDROJŮ	-57-
12.1. PUBLIKACE	-57-
12.2. ONLINC CITACE	-60-
12.3. ROZHOVORY	-61-
12.4. SEZNAM VYOBRAZENÍ	-62-
13. PŘÍLOHY	-64-

1. ÚVOD

Počátkem 19. stol. revoluce se lid začal v souvislosti s průmyslovou revolucí přesouvat do měst. Lidé opouštěli své rodné vsi, krajinu a přírodu, ve které po léta žili. Městský park se tak stal vyvrcholením neodmyslitelné potřeby kontaktu se zelení a přírodou. Nahrazoval zahradu, les i volnou krajinou a poskytoval jedinečná místa pro relaxaci. Pro mnoho lidí žijících ve městě představuje městský park jediné spojení s přírodou. Přirozeně se městský park stal velice populárním místem k setkávání, které především ve volných dnech překypuje životem. Postupem času se městské parky proměňovaly v závislosti na vývoji města. Stále nabývající počet obyvatel měst, kladl nové nároky na městský veřejný prostor. Park se v mnohých případech transformoval buď na náměstí, ustupoval vyžadované dopravní infrastruktuře nebo mnohdy zmizel úplně. Proměna města se však nezastavila jen u požadavků na základní lidské životní potřeby či dopravu. Pokračuje dál s evolucí moderních technologií, které nám umožňují prozkoumávat a vytvářet zcela nové aspekty našich každodenních návyků. Formujeme města a ty pak formují nás. U mnoha městských lidí se již změnil všední způsob života ze stavu kdy je člověk aktivní ve dne a v noci odpočívá. Právě s nástupem a rozvojem měst začínají lidé intenzivněji využívat venkovní prostory i v nočních hodinách. Lidé se vymaňují z rytmických denních cyklů a využívání města se tak stále silně přesouvá do režimu nepřetržitého provozu. S tím vyvstávají otázky týkající se požadavků na dispoziční nočního veřejného prostoru a vůbec co noční veřejný prostor znamená a jakým způsobem by nad ní mělo být uvažováno. Současný stav většiny veřejných prostranství, tak jak existuje dnes je omezen na denní využití. Přes noc, namísto zužitkování těchto prostor pro moderní lidské potřeby je raději uzavíráme a vyhýbáme se jim, čímž dovolujeme jejich degradaci a stárnutí. Samozřejmě to byl naprosto přirozený stav situace, neboť instinktivně se lidé v noci vyhýbají liduprázdným a tmavým prostorům. V tmavých koutech města již sice nečíhají masožraví predátoři, avšak nástrahy města jsou rozmanité a stejně tak dokážou ohrozit bezpečnost byť jen nutného průchodu částí města. To úzce souvisí i se stinnými sociálními otázkami společnosti. Ve tmě lze skrýt spoustu lidských

aktivit, které nechceme přiznat. Všechno to jsou aspekty, které reflektují dnešní stav občanské společnosti, které je potřeba respektovat při navrhování. Noční veřejné prostranství povětšinou vychází z jeho denního stavu. Kupříkladu parky se primárně nenavrhují a neuzpůsobují k nočnímu využití. Noční funkce prostoru pak automaticky sama vyplyne z denních dispozic a kulturních okolností. Prostor se může stát naprosto prázdným a nevyužitým nebo stejně tak se přirozeně naplní nočním životem. Avšak majoritní společností je noční život povětšinou spojován se stinnými aktivitami. Pohyb v nočních prostorách může vyvolávat značnou dávku nejistoty či strachu. Strach je právě podstatou, která mne přivedla k zájmu o tuto situaci. Díky zvětšujícímu se zájmu i potřebě využívání městských prostor v průběhu nočních hodin se zvyšuje možnost dostat se do situací, během kterých je pocit strachu na místě. Přepadení není vzácným jevem a statisticky v nočních hodinách roste. Temné kouty, nepřehledné parky a další potměšelé prostory jsou místa vykulminování těchto negativních pocitů. Lidská psychika a domýšlivost zde hrají důležitou roli. Představa nebezpečí ukrývajícího se v nedalekém křoví přichystané k útoku doprovází naše noční vycházky jako obranný mechanismus. Noční města jsou těchto prostor plné a je potřeba brát v úvahu nutnost přizpůsobení jejich dispozic k novým požadavkům.

Práce se ze začátku zamýšlí nad samotným významem pojmu "NOČNÍ PARK", ze kterého následně vyplývá výběr nejvhodnějšího veřejného prostoru ke konkrétnímu řešení této problematiky. Jako nejvhodnější místo pro práci vyplynul park Vrchlického sady, kde se mísí bohatý historický vývoj z okrasného parku na kraji historického města do dnešního stavu, kdy se stal předsunutým prostorem vytíženého dopravního uzlu budovy hlavního nádraží města Prahy. Tím se jeho funkce posunula až do večerních hodin. V současnosti je širokou veřejností park vnímán jako negativní prostor. Důvodem je fakt, že se park od počátku 90. let 20. stol. stal nejen během nočních hodin útočištěm velkého množství bezdomovců, narkomanů a centrem pražské prostituce. Je obýván lidmi, kteří nerespektují sociální normy veřejných prostranství. Svým agresivním chováním vůči okolí degradují celkovou hodnotu prostoru. Místo má

tedy modelovou hodnotu k řešení pojmu "noční park" jak pro samotnou funkci i stávající sociální problémy.

2. CÍL PRÁCE

Cílem práce je prozkoumat vývojovou linii řešeného území v průběhu věku až do dnešního stavu. Analyzovat kulturní a sociální vztahy parku Vrchlického sady, na základě kterých vyvstane koncepční řešení pro nový stav parku během nočních hodin.

3. METODOLOGIE

Tvorba bakalářské práce postupovala od zpracování literárních zdrojů týkajících se historického vývoje parků. V souvislosti s touto částí proběhla návštěva několika institucí zabývajících se rozvojem parků, prozkoumáno velké množství historických map a fotografií. Dalším krokem bylo prozkoumání současného stavu sociálních souvislostí prostoru. V této fázi proběhly rozhovory v instituci zabývající se problematikou bezdomovectví a drogových závislostí, centrum Naděje, přímo poblíž Vrchlického sadů. Tyto rozhovory také daly vzniku několika rozhovorům s "obyvateli" parku, na základě kterých byla zmapována situace z různých pohledů. Z toho vyplynuly zásadní poznatky pro tvorbu samotného návrhu. Pro zjištění celkového pohledu veřejnosti na řešené území proběhlo studium několika desítek novinových a internetových článků poskytujících mediální obraz. Na základě těchto výsledků byl zpracován koncept řešení, který se snažil postihnout celkový problém parku a vystihnout ho.

TEORETICKÁ ČÁST

4. HISTORICKÝ PŘEHLED

4.1 VZNIK A VÝVOJ MĚSTSKÉHO PARKU

4.1.1. STAROVĚK

První zmínky o veřejných prostorech s obecně využívanou zelení se datují do období Egypta okolo roku 1400 př. Kr., v souvislosti se založením města Théby. Veřejná prostranství byla osazována vzrostlými morušovníky, palmami, tamaryšky, olivovníky či sykomorami a dalšími různorodými rostlinami. Mezi jednotlivými parky vedly alejové ulice. Ty byly obvykle oživeny fontánami nebo bazény. Často se zde nacházely i drobné zahradní stavby, jež návštěvníka chránily před ostrým slunečním svitem – altánky, pergoly či loubí. (OTRUBA, 2002, s.55). V antickém Řecku se zahrady využívaly jako užitkové, s návazností na dům. Zaznamenány jsou však i cíleně vysazované posvátné lesy a háje zasvěcované různým bohům. V těchto hájích se posléze umísťovaly posvátné sloupy, hrobky, mohyly i grotty, jenž byly chráněny magickou silou stromů. (HENDRYCH, 2005, s.24) Veřejná zeleň byla představována veřejnými zahradami poblíž *gymnasionů*. Zde se objevovaly parky či kolonády, promenády a aleje. Řecké pověsti hovoří i o bájném Heraklovi starajícím se o vysazování dřevin na sportovišti v Olympii (KALUSOK, 2003, s.24). Římská soukromá zeleň se neomezovala pouze na užitkovou. Pro bohatší měšťanské domy bylo samozřejmostí vlastnit okrasnou zahradu v peristylu. Bohatá nádvoří se sloupovým ochozem pak byly vybaveny centrální kašnou, plastikami a mozaikami. V místech, kde nebylo dostatek prostoru, vznikaly okrasné nástěnné malby vytvářející iluzi rajské krajiny s množstvím ptactva, keřů, květin a stromů. V samotném Římě pak vznikaly veřejné parky s bohatým stromořadím nebo lázní obklopené zelení. Římské pahorky poskytly prostor pro založení několika velikých, kam měli za určitých podmínek přístup i římscí občané. Řeka Tibera, protékající kolem, byla často popisována jako řeka mezi zahradami rozkoše. Byly to zahrady Lucullový, Caesarovy, Sallustinovy a Malcenatovy. Jejich neoddělitelnou součástí byl i *paradisus* – divoká příroda připomínající park, kde volně žila zvěř. (OTRUBA, 2002, s.56)

4.1.2. STŘEDOVĚK

Pro středověk jsou typickým příkladem zahrady, jež jsou umístěné uvnitř klášterního souboru. Nejčastěji přímo v rajském dvoře, obklopeném křížovou chodbou. Architekturu těchto míst máme běžně zachovanou dodnes. Byly to velmi prosté zahrady, skýtaly klidné a nerušené prostředí pro náboženské rozjímání. Takové zahrady byly ve většině klášterů. Měly svůj význam i jako bylinkářské a lékařské zahrady. Ovšem máme doloženy i okrasné růžové zahrádky. Kupříkladu v Praze u Sv. Jindřicha. (NAUMAN, 1957, s.10-11) Zelené plochy se také nacházely na volných, dosud nezastavěných prostranstvích. Příkladem může být Nové Město pražské. Založené Karlem IV., jehož rozptýleně zastavěná plocha po staletí sloužila jako rezerva stavebních pozemků. Vznikaly zde převážně dvory, usedlosti polozemědělského charakteru s vinicemi a zahradami či poli. (HRŮŽA, 1999, s. 217-220) Středověká zástavba a rozvržení měst se zahradními úpravami se postupem času do dnešní doby měnily velice nepatrně. Tím se právě toto období stalo nejvlivnějším na uspořádání veřejným prostorů se zelení. Téměř všechny rozsáhlejší zelené plochy historických center měst mají základ právě v této době. Velice podstatný je také vliv městských hradeb, se kterými se váže vznik řady městských zelení (KUPKA, 2006, s.29).

4.1.3. RENESANCE

V průběhu období renesance dochází ke zvýšení významu zeleně ve městě. Nejedná se však o veřejnou zeleň. Renesanční zahrady jsou stále nepřístupné a navštěvované výlučně majiteli. Funkce zahrady se však posunula, tím vytvořila neoddělitelnou součást domu. Renesanční paláce byly provázeny geometricky komponovanými zahradami, čerpajícími z odkazu antiky. Pro zahrady se stala typická pravidelnost, výrazná svázanost s vilou a také zdůrazňování os, které končily na význačných bodech a vyváženost. Do zahrad se přinesly různé prvky drobné architektury – fontány, sochy, schodiště či terasy. Součástí byly také voliéry, kde majitelé chovaly exotické ptactvo. Dále také grotty, míčovny, štěpnice či loubí. Vzrůstající zájem o zahrady a jejich náplň vedl na konci 16. století k vydávání ornamentálních předloh a sborníků.

Ty přispěly k rozšíření renesančního zahradního umění na celý evropský kontinent. Zahrada se otevírala do krajiny a svou architekturou záměrně korespondovala se svým okolím. Později se tvořila jako její logická naplň (ŠAFÁŘOVÁ, 2010, s.37). Požár v Praze roku 1541 způsobil budování nových paláců šlechty spolu s přepychovými panskými zahradami. Tímto způsobem vznikl například Lobkovický, Pernštejnský, Švamborský a Gyspekovský (dnešní arcibiskupský) palác. Zahrady se taktéž zakládaly u nově budovaných zámků, na nichž se silně projevovaly italské vzory. Příkladem může být na Moravě bučovický zámek, jehož zahrada je v dnešní době přestavěna podle původních renesančních návrhů. Mimo panských zahrad se začaly rozvíjet také zahrady měšťanské. Ty se nalézaly především u měšťanských domů v malých městech. V renesanci měla zahrada význam jako společenské prostředí. Její výtvarná hodnota byla závažnou součástí českého kulturního pokladu, i když na její vývoj a utváření působilo mnoho různorodých vlivů. I když skutečný stavebník zahrad byl v podstatě lid, užívání jejích kulturních a zotavných hodnot se na dlouho vyhradilo pouze privilegované vrstvě. Pro širší využití v dnešní době se naše renesanční zahrady v původní podobě nezachovaly kromě výše zmíněné přestavby v Bučovicích (NAUMAN, 1957, s.14).

4.1.4. BAROKO

Ve městech, se zeleň pro veřejnost nacházela nepřístupná za vysokou zdí. Vznikají však zahrady situované k náležitému stavebnímu objektu. Zahrady se tak staly nedílnou součástí klášterů, zámku, městských residencí. Zahrada přebírá namísto užitkové hodnoty především funkci reprezentativní, společenskou a rekreační. Od úpadku a bídy lidu se ostře odlišuje blahobyť mocenských vrstev. Příchod nových pánů na stará sídla domácích rodů zrušil vazby tradice právě tak jako přechod zbohatlých měšťanů do společenského prostředí. Došlo k intenzivnímu propojení zahrady s architekturou. Motivem jejich průhledu je hlavní budova, v křížení stojí plastiky kašen. Jedním z nejvýznamnějších přínosů barokní zahrady je proniknutí mimo vlastní ohraničený rámeček daleko do krajiny. Všechny barokní zahrady mají jeden

společný motiv – schodiště vedoucí vysoko k pavilonu či vyhlídce s nedostatkem prostoru, kde by mohl vyniknout dekorativní vzor zdobných parterů a místo kde by mohlo být uskutečňován společenský života panstva. Přesto jsou tyto zahrady velmi prostorné – poskytují výhled na panorama, které doplňuje a rozšiřuje jejich prostor.(NAUMAN, 1957, s. 19)

4.1.5. ZAHRADY KLASICISMU A ROMANTISMU

Myšlenka přírodně-krajinářského parku vznikla v Anglii jako reakce na striktně organizované a geometricky organizované zahrady, které se od reálné volně přírody odlišovaly. Tato koncepce v Anglii vznikla již v 17. století tentokrát i ve smyslu filozofických idejí, které proklamují zásadní myšlenky k návratu. Ideál volné krajiny se pozvolna objevoval s formálně upravovanou zahradou již delší dobu. Až ke konci 18. stol. se stal tento styl, blízký přírodě plnohodnotným a ceněným architektonickým stylem.

Pro přírodně krajinářský park byla typická snaha o podobnost přírody. Zahrada nebo park měly zobrazovat krásy přírody, což bylo podřízeno náročným pravidlům tak jako v případě francouzské formální zahrady. V rámci této myšlenky se kácely stromy, přemísťovány skály, řeky měnily svá koryta a dokonce byly přesouvány i celé vesnice.

4.1.6. 19. STOLETÍ

Vývoj veřejné zeleně je v tomto období nejvýznamnější. Zeleň byla více zprostředkovávána veřejnosti již na konci 18. století. Největší rozmach byl však zaznamenán až v dalším století. Během této doby docházelo k mohutnému rozvoji průmyslu, dopravy (především železniční, která byla často přiváděna až do těsné blízkosti hradebních okruhů), infrastruktury a nových stavebních konstrukcí, což vedlo ke zvýšenému přírůstku městského obyvatelstva. Značný podíl na tom mělo také zrušení nevolnictví. Některá města začínají okázale narůstat, historický střed města se zahušťuje, soukromé zahrady jsou parcelovány a na jejich místě vyrůstají činžovní domy. V rámci touhy po místě se zastavují i plochy po zrušených hřbitovech a klášterních zahradách. Městské

hradby již způsobují stísněnost. Některé jsou však záhy bourány a městská zástavba expanduje do přilehlé krajiny v podobě nově budovaných průmyslových předměstí. V okolí továren vznikají dělnické kolonie a obytné čtvrti, vystavěny podle těch nejjednodušších modelů, jako je například šachovnicová zástavba. Budují se i nové typy staveb, vynucené nově vznikajícími institucemi městské vybavenosti. Jedná se o budovy pro obchod, průmysl, zdravotnictví, bankovníctví, státní správu či kulturu. Paláce se v okolí center ruší, ty nahrazují činžovní domy. Hladina zástavby se zvyšuje a narušuje dosavadní ráz Prahy (KUPKA 2006, s.91-92).

4.1.7 ROZRŮSTÁNÍ MĚST

Během 1. poloviny 19. stol. se město rozšiřuje převážně třemi způsoby. Postupné bourání hradeb, plánovité bourání hradeb a přestavba města z reprezentativních důvodů. Uvolněná prostranství po zbouraných hradbách se začala využívat k zakládání veřejných parků a obytné zástavy. Tak tomu bylo kupříkladu právě v místech dnešních Vrchlického sadů. Mezi města s rušenou fortifikací a rozrůstající se obytnou zástavbou mělo patřit i Brno. Tam mělo dojít k plynulému napojení centra na nově budované předměstí. Ve druhé polovině 19. stol. jsou nejvýznamnější 2 rozsáhlé projekty. Jde o velkolepou přestavbu Paříže a budování Ringstrasse ve Vídni (KUPKA, 2006, s.91-92).

Mezi lety 1852-1870 proběhla přestavba Paříže na příkaz Napoleona III. Město se díky tomuto kroku rozrostlo z půlmilionového města na tři a půl milionovou aglomeraci. Bylo vybouráno na 50 km úzkých zákoutí, kde nebyla mezi obyvateli udržována hygiena, a tak se stávaly ohniskem nákazy cholery. Z Paříže bylo vystěhováno zhruba 350 000 chudých lidí, ti se uchýlili na předměstí. Nechalo se vybudovat na 95 nových, rovných, širokých a ozeleněných ulic, které čítaly 40 000 nových obytných domů. Přestavba také dala za vznik cca 60ha parkové upravených ploch. Tím se nesrovnatelně zlepšila úroveň hygieny i dodávek pitné vody. Životní úroveň obyvatel města tak nesrovnatelně stoupla. Tato koncepce později pokračovala v dalších velkých městech, i když ne v tak ohromném

měřítku. Byly to například města Marseille, Brusel, Avignon, Barcelona (HRŮZA, 1999, s. 217-220).

O budování Ringstrasse ve Vídni se jednalo již od poloviny 19. století. K posunutí do reálné roviny došlo až v roce 1862, kdy se začalo s bouráním hradeb, rozšířením stávajícího města vybudováním širokých ulic se stromořadími a především s rozsáhlými veřejnými parky. Samotný návrh Ringstrasse je okružní třída mezi výstavbami obytných i reprezentačních budov, lemovanými stromořadím s několika řadami stromů. Sázely se lípy, jírovce, pajasany, platany nebo javory. Tyto stromořadí dávají začátek návaznosti několika postupně budovaných parků jako Stadtpark. Vznikají i parková náměstí - Beethovenplatz, Maria-theresienplatz (ŠAFÁŘOVÁ, 2010, s.57,58,62,64).

4.1.8 ZAKLÁDÁNÍ VEŘEJNÝCH PARKŮ

S rapidním rozvojem městské zástavby a se znatelně zhoršujícími se životními podmínkami obyvatel, se začaly záměrně budovat první veřejné parky. Ty měly pro veřejnost fungovat jako dočasné nahrazení zeleně pro krátkodobou rekreaci a měly zvednout úroveň narušeného městského ovzduší. Vysazovaly se aleje, stavěly se kolonády a promenády sloužící nejen k rekreaci, ale také k reprezentaci obyvatel města. Mezi vybavenost parků patřily kupříkladu pavilony, rozhledny, slavobrány, restaurace i letní divadla. Město se tak začalo obracet k životu lidí. Začalo je angažovat do kulturního, společenského i politického života.

Nově vznikající parky se tvořily ve stylu přírodně krajinářského parku na okraji měst z důvodu menší finanční náročnosti na údržbu než formální barokní zahrady (KUPKA, 2006, s. 100-101).

Některé soukromé zahrady se začaly zvolna zpřístupňovat i měšťanstvu. Vstup byl povolen však v určité dny či za určitých okolností. Již tehdy se začal formovat návštěvní řád jednotlivých zelených ploch, který občany limitoval a nastavoval tak pojem normality ve veřejném prostranství. V Praze takto byly zpřístupněny kupříkladu zahrady Pštroská, Valdštejnská zahrada a Novotného promenádní park na Smíchově. V Rakousko-Uhersku se pro měšťany začínají otevírat

císařské parky pro účely rekreace, zábavy. Na území českém území zpřístupnil Alois Josef I. Lichtenštejnský někdy kolem 1800 lednický park a na území Prahy byla roku 1804 zveřejněna i Královská obora, nejnavštěvovanější park v Praze. Později byl přetvořen na největší krajinářský pražský park, které se svou velikostí srovnával s parky v Paříži, Vídní či Londýně (KUPKA, 2006, s.104-105). Významný vývoj zaznamenaly městské parky, které již po založení, sloužily široké veřejnosti. Plnily především funkci rekreační, vzdělávací i osvětovou. Taková zahrada byla v Praze kupříkladu Kanálská zahrada, založená 1790. Pojala botanickou zahradu, pokusnou zelinářskou i ovocnou zahradu. V parku byla vybudována tančírna i sál pro přednášky. Další zahradou, která se ihned po vybudování stala vyhledávaným cílem nedělních procházek se stala zahrada Růžodol a zároveň "zábavní park". Zahrada obsahovala divadlo, cukrárnu, taneční sál.

Parky v této době nesměly být zakládány z veřejných peněz. Proto byly veřejné parky financovány ze sbírek movitějších měšťanů a šlechty. O samotnou údržbu parků se již však staralo samo město.

První regulérní veřejné sady a parky byly často zakládány ze sbírek movitějšího měšťanstva a šlechty, veřejné peníze se do parků vkládat nesměly. Zvláštní naopak bylo, že o údržbu a správu parků se už město staralo samo. Prvním takovýmto pražským parkem se stal v roce 1804 sad před Újezdskou branou, založený z financí hraběte Clam-Gallase. Po smrti hraběte však park brzy zaniká. Lepším příkladem proto budou sady vybudované na Novoměstských hradbách či Wimmerovy sady východně od Novoměstských hradeb. (KUPKA, 2006, s.105-108). Poslední vývojovým stupněm před vznikem opravdových veřejných parků jak jsou známy dnes, byly sady zakládány z veřejných prostředků. Města s nimi mohla nakládat dle libosti a všichni občané do nich měli volný vstup. Oproti zahraničí, kde tento typ parků vznikl už na začátku 19. století, u nás začínal teprve koncem 19. století.

S rozvojem města se nové parky budují především na předměstí. Na území Prahy jsou tedy parky zakládány v Karlíně (Jungmannovy sady a Kamzlovy sady), na Smíchově (na skalce a Diezenhofderovy sady) v roce 1901, na Žižkově (Rajská

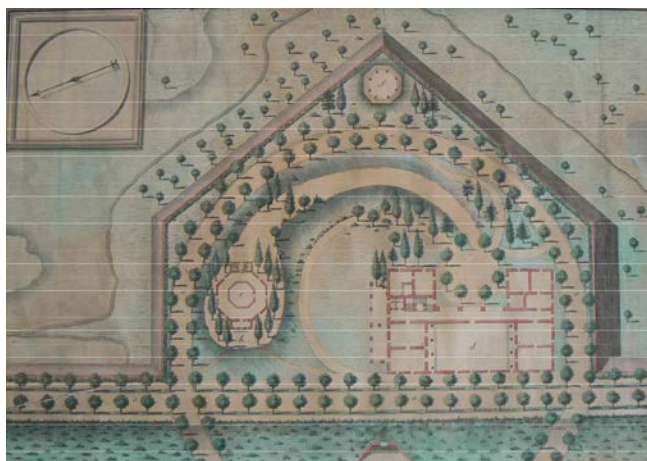
zahrada), na Vinohradech (sady Svatopluka Čecha, Bezručovy sady, Riegrovy sady), v Libni a ve Vršovicích (nynější Heroldovy sady) (KUPKA, 2006, s.144-115).

4.2. HISTORIE VRCHLICKÉHO SADŮ

Velkou roli v historii parku zastal vznik Nového Města pražského a městské hradby s několika baštami, které je obklopovaly. Na hradbách byly od 20. let 19. století zbudovány vyhlídkové promenády s alejemi. Bastiony disponovaly vyhlídkami do kraje. Po roce 1874 došlo k zbourání hradeb, zasypání příkopu, koliště a bastionové fronty. Tato místa skýtala prostor pro budování nových městských parků obecně. Vznikly zde dnes již zastavěné Švermovy sady, Vrchlického sady, Čelákovského sady a také park na Karlově (PACÁKOVÁ-HOLŠTÁLKOVÁ, 200, s.304-311).

Dnešní stav parků je však jen zlomkem jejich původního stavu. Časem z nich byly postupně ukrajovány parcely na stavbu činžovních domů a v polovině 20. století došlo k nejvýraznějšímu zásahu, kdy v Praze byla vystavěna technická infrastruktura Prahy (trasa linky metra C a Severojižní magistrála), která proměnila rysy a charakter těchto původních rozsáhlých parků.

Při zrodu parku hrálo velký význam pražské opevnění, které dalo místu dnešní polohu. V Praze bylo bourání hradeb dlouhodobým procesem. Proto zde nemohl být vystaven unikátní parkový systém obkružující historické jádro města jako je

obr. č.1 - Plán na úpravu hradeb od A.E. Stache

tomu kupříkladu v Brémách, Frankfurtu nad Mohanem, Múnsteru či ve Vídni (ŠAFÁŘOVÁ, 2010, s.37). Na našem území se takový zelený prstenec vyskytuje částečně například ve městech Olomouc, Hradec Králové, Brno nebo Opava. Předpokladem pro vznik parků v okolí hradeb byla nutnost zrušit ráz pevnostního statutu města. K tomu docházelo povětšinou v druhé polovině 19. století. S koncem pevnostního statutu a zboření hradeb se v mnoha městech vybudovaly alejové okružní třídy s veřejnými budovami. Hradby také po vydání dekretu rušícího Prahu jako pevnostní město, začaly rapidně chátrat. I přes značné obtíže v Praze na Novoměstských hradbách vznikla promenáda. Její

Obr. č. 2 - Situace promenády na hradbách r 1840

historie spadá do období 1827. Na bastionech byla zbudována sadová promenáda s názvem: "Na Hradbách". Iniciativu k tomu vedl hrabě Karel Chotek dle návrhu A. E. Stacheho (Novotný, 1974, s.18). Sad tvořila široká, téměř přímá promenáda lemovaná alejí topolů, prostor bašt hustě protkaný sítí pěšinek s hustou výsadbou keřů a květin. Park byl od městské zástavby oddělen zelení pokrytým násypem. Další roky byly v parku vysazovány další květiny a stromy. Budovaly se zde odpočinková místa i vyhlídky. Velká oblíbenost parku dala vzniku kavárnám Viktoria (1850), Bohemia (1857) a také kavárně Weissova

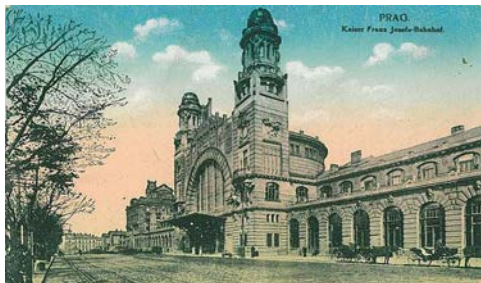
(POCHE, 20101, s. 239). Tento hradební park ovšem během bourání hradeb zanikl. Bourání počalo roku 1874 s místech dnešního Masarykova nádraží.

4.2.1 DOPRAVA

V roce 1869 se za Koňskou a Špitálskou bránou započalo se stavbou budoucího hlavního pražského nádraží. Nádraží Františka Josefa I. spojovalo již existující

obr. č.3 - Nádraží Františka Josefa I. - 1869

obr. č. 4 - Wilsonovo nádraží - 1909

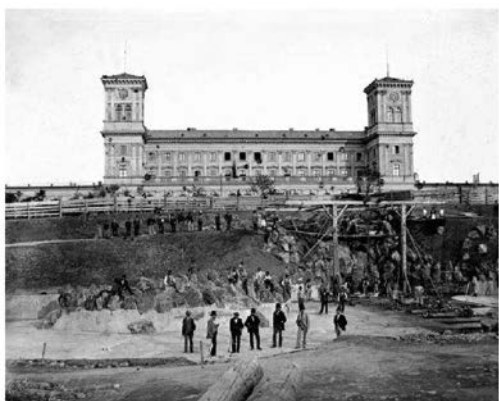

obr. č. 5 - Wilsonovo nádraží - 2013

pražská nádraží (Masarykovo a Smíchovské) a navazovalo na trať do Vídně. Nádraží v novorenesančním stylu podle architekta Ignáce Ullmanna a Antonína Barvitia se dostavělo rokem 1871, která bylo slavnostně otevřeno 14. prosince. Hradby byly ovšem zbořeny až po roce 1874. V místě před nádražní budovou zaujaly stanoviště drožky a fiakry vedle přístupové cesty k nádraží. Již tehdy prostor před nádražní budovou sloužil jen jako přístupová cesta. Nádraží brzy přestalo kapacitně zvládat narůstající objem dopravy vyžadované v rychle se rozvíjejícím se městě. Rozhodlo se o přestavbě, na kterou byla vyhlášena architektonická soutěž. Josef Fanta vyhrál se svým návrhem v secesním stylu v roce 1899 (POCHE, 2001, s.17). Budova dokončená 1909 vytvořila charakteristické panorama Prahy (KOSEK, 1998).

4.2.2. VELKÝ MĚSTSKÝ PARK

Park se na území dnešních Vrchlického sadů začal budovat v roce 1876 (PACÁKOVÁ-HOŠŤÁLKOVÁ, 1995, s. 15-19). Důvodem vytvoření parku se stala potřeba vybudovat reprezentativní prostor před nově otevřenou nádražní budovou. Návrh byl vypracován tehdejším ředitelem pražských sadů Františkem Malým, který se rozhodl v parku vybudovat ohromnou skalnatou partii

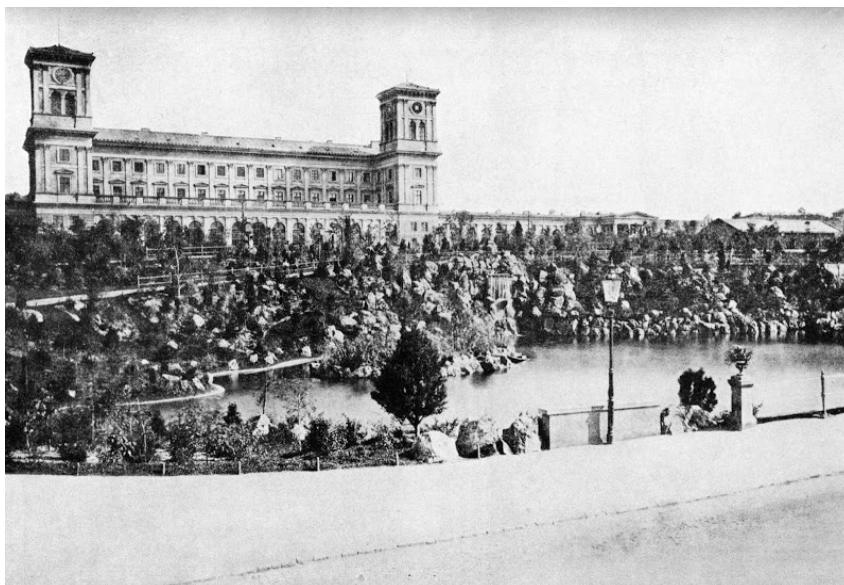

obr. č. 6 - Pohled na výstavbu jezírka

obr. č. 7 - Park těsně po založení

s vodopádem napájející přilehlý rybník s ostrůvkem. (BAŠEOVÁ, 1991, s. 100). V parku byla dominantní promenádní cesta, která se vytvořila vysázením již vzrostlých stromů.

obr. č. 8 - Park těsně po založení

Parková úprava se nezastavovala. V roce 1884 proběhly úpravy novým ředitelem pražských sadů Františkem Thomayerem (SKALICKÁ, 2007, s. 145-148).

obr. č. 9 - Květinový parter Františka Thomayera

obr. č.10 - Parter

Došlo k rozšíření parku o prvky charakteristické Thomayerovy tvorby. Hlavním prvek byl zahlobený parter s velkorysým květinovým záhonem stylizovaným do znaku města. Parter byl od ostatních částí parku oddělen rovnoběžnou výsadbou habrů. Thomayer z parku odstranil nevhodnou lesní výsadbu borovic a dalších jehličnanů ve spodní části parku a zbavil se též husté výsadby keřů.

4.2.3. VRCHLICKÉHO SADY

Úmrtí významného českého prozaika Jaroslava Vrchlického vedlo v roce 1913 k rozhodnutí o pojmenování parku touto osobností. Městské parky zakládané v druhé polovině 19. století získaly tehdy nové obecné označení: "sady". Ačkoli nejde o termín výstižný, připomínající stále původní význam ovocný sad, ujal se velmi rychle a přežívá dodnes. Patrně byl výsledkem o novou terminologii v rámci českých obrozeneckých tendencí. (BAŠEOVÁ, 1991, s. 101)

Změny v dispozici se park dočkal v roce 1927, kdy byla odbourána stěna nesoucí mohutný litinový plot. To vedlo prodloužení parku až na Václavské náměstí. V souvislosti s touto přestavbou bylo vystavěno v severní části parku dětské hřiště (NOVOTNÝ, 1974, s.18). Kolem roku 1933 se obnovila chátrající hlavní

promenáda, přestavěn byl i přístup k rybníku, u kterého se vystavěla terasa. Okolí jezírka dostalo odpočinkový charakter s rozsáhlou výsadbou stínomilných rostlin. Druhá světová válka se parku dotkla výstavbou devíti protiletectvých krytů a odvěšivovací stanice na místě dětského hřiště.

Po roce 1972 začal park ustupovat nově vznikající dopravní infrastruktuře v Praze. Stavba nové odbavovací haly hlavního nádraží odstranila někdejší Thomayerův ozdobný květinový parter. Taktéž zanikl rybníček i skalnatý masiv. Hala byla zbudována v roce 1979 podle návrhu ing. J. Dandy za spolupráce arch. J. Bočana, manželů Šrámkových, J. Trnkové a Z. Rothbauera (POCHE, 2001, s. 239). Severojižní magistrála stejně tak ukousla významnou část území. Další část parku s sebou vzala výstavba stanice metra linky C, která navíc do parku přinesla betonové technické zařízení potřebné k provozu metra.

Zásahy vyvolaly vznik architektonické soutěže, která však zůstala bez vítěze a park zůstal bez obnovy. V tomto stavu místo přetrvalo dodnes. V návaznosti na politické změny se v průběhu 90. let park začal plnit bezdomovci, kteří prostor okupují společně s narkomany a mužskými prostitutky. Dnes je to místo, kde se lidé nezdržují. V roce 2006 vypracovala Ing. arch. Hana Zachová studii rehabilitace tohoto parku. Společně se rekonstrukcí odbavovací haly bylo plánováno obnovení parku. Ovšem z plánu kvůli finanční náročnosti sešlo.

4.3 SOUČASNÝ STAV

Do současnosti se povědomí o parku značně v návaznosti na historii místa změnilo. Někdejší okrasné místo Prahy se díky budování infrastruktury se podstatně přeměnilo. Přispívá tomu velice častý pohled na zevlující bezdomovce a narkomany. Příznačná označení místa Sherwood, jako nálepka utvrzující mediální představy o místě koncentrace chudých, kteří bohatým berou, je dostatečnou výpovědí o situaci v tomto místě. Každý den se tudy mezi narkomany a bezdomovci proplétají davy turistů, lidé cestující metrem, ale také studenti z nedaleké Vysoké školy ekonomické. Tento stav začal počátkem 90. let. Lidé migrující především z Rumunska do Německa cestovali právě přes Prahu. Posléze byli tito emigranti zastavováni na pražském hlavním nádraží, kde jim nebylo povoleno cestovat dále. Takto bez možnosti návratu začali lidé postupně obsazovat park před hlavním nádražím. Situace kulminovala a zanedlouho se z parku stalo místo hostící tuto neblahou situaci. Žebráky lákalo značné množství cestujících, kteří by pozbyli pár drobných. Počty žebráků v letních měsících narůstaly téměř geometrickou řadou. Chodci byli na každém kroku obtěžováni rumunskými matronami. Ve večerních a nočních hodinách se procházka "Sherwoodem" stávala poměrně riskantní. Bezdomovci i narkomani za vidinou snadného přivýdělku neztráceli zábrany a nezřídka docházelo k loupežným přepadením (VONDRUŠKA, 2013).

Velký význam pro tuto situaci v parku má centrum Naděje v severním cípu Vrchlického sadů. Instituce, které pomáhá bezdomovcům jak materiálně, tak psychicky k sobě soustřeďuje velký počet lidí využívající jejich služby. Během čekání na poskytnutí služeb v centru Naděje nalézající jejich klienti v parku útočiště. Tzn., že všeobecné povědomí o tomto místě vyústilo podvědomě ve zřízení instituce, kterou bude mít tato skupina lidí na blízku.

4.3.1. SOCIÁLNÍ OTÁZKA PARKU

Torzo Vrchlického sadů rozprostírající se před budovou hlavního vlakového nádraží se postupně stalo zdrojem obživy, místem setkávání a příležitostí k získání práce pro lidi bez přístřeší, drogově závislé a některé další minority. Zároveň jde o prostor intenzivně využívaný cestujícími z hlavního nádraží. Právě z tohoto důvodu park slouží jako prostor kde se občané města mohou obeznámit s životem uvedených skupin.

Rozlišuje se mezi legitimními, legálními a nelegitimními, ilegálními uživateli parku. První skupinou jsou „obtěžovaní“ pracující, studenti docházející na nedalekou vysokou školu a turisté, pro něž Hlavní nádraží představuje první kontakt s centrem Prahy. Těm je právo na užívání parku přiznáno. Druhou skupinu tvoří „obtěžující“ narkomani, bezdomovci a minority, kteří jsou často vnímáni jako uživatelé nelegitimní a ilegální. Kromě boje s proklamovaným pácháním trestných činů a přestupků druhou skupinou se musí policie starat také o to, aby se problémoví lidé v parku chovali společensky přijatelně a neobtěžovali kolemjdoucí (MUSIL, 2013).

Slovní spojení "veřejný prostor" je často užito ve významu označení částí města jako jsou prostranství ulic, náměstí či parků. Jde v podstatě o představy uspořádání městského prostoru z dob minulých, představy a vize soudobých autorit. Pojetí veřejného prostoru představuje prostor pro žití a využívání obyvateli města, včetně smyslu, který mu obyvatelé připisují. Ráz městského prostoru vychází z představ institucí, jak by měl městský prostor vypadat. Jeho podobou určuje boj realizace odlišných pojetí různých představ o tom, co konkrétní veřejný prostor znamená nebo by znamenat měl pro různé společenské skupiny se vztahem k tomuto prostoru (Musil, 2013).

4.3.2. DNEŠNÍ VÝZNAM VRCHLICKÉHO SADŮ

Primární význam parku pro město a jeho využití je tedy zcela zřejmý. Nebo spíše funkce pro většinovou veřejnost. Pěší propojení města se stěžejním dopravním uzlem. Hodnota parku jako taková je degradovaná výše zmíněnou nepřizpůsobivou skupinou lidí a vytváří tím prostorové významy neslučující se s funkcí parku jako takového. Prostorové významy představují sdílené bloky vědění o městských prostorech. Patří do nich pravidla jednání a případné sankce s nimi spojené. Normy spojené s prostorovým významem jsou někdy do určité míry explikovány například ve formě cedule, které návštěvníkům zakazují pobyt na trávě. (MERVART, 2010, s.115).

Na veřejný prostor lze též nahlížet jako místo k manifestování sociální existence. Pouze veřejný prostor nabízí bezdomovcům (pozn. případné jiné skupiny) možnost reprezentovat sebe sama jako legitimní součást veřejnosti. Pokud bezdomovci nebo jiné marginalizované skupiny zůstanou pro společnost neviditelné, nemohou být považovány za legitimní členy politického zřízení. V tomto smyslu je veřejný prostor klíčový pro fungování demokratické společnosti. (Musil, 2013).

4.3.3. PARK WALLA MULLA: DOMOV BEZDOMOVců

Jako příklad pro práci s parkem, ve kterém velkou roli hrála problematika bezdomovců, může sloužit park Walla Mulla v Sydney. Struktura okolní zástavby se skládá ze starého, tradičního a nízkopodlažní obytné zástavby. Zástavbu

obr. č. 11 - Původní stav parku Walla Mulla

obr. č. 12 - Současný stav

protíná železnice ze 70. let. Postupem se parčík stal doménou asociálních živlů s celým spektrem chování, kteří toto místo zcela obsadili. Nepořádek, špína, a prodej drog zde nebylo nic neobvyklého. Park se stal středobodem, který negativně ovlivňoval zbytek zástavby. Původním záměrem o rekonstrukci byl developerský záměr, proti kterému se místní obyvatelé vzbouřili. Nová koncepce si vzala jako klienta obyvatele města, leč bez domova. Zadání pro tvorbu parku znělo: žádná zákoutí pro ukrývání drog; vysoká světelná intenzita; vizuální propustnost; snadnost denního čištění; uchování části původní vegetace. V parku tak bylo vytvořeno posezení/poležení pro menší skupinky lidí, vykácení nekvalitních stromů. Cihly jako dlažba byly použity z důvodu vytvoření domestikovaného dojmu z prostředí. Rozmístění a samotné návrhy sedadel a stolků jsou diktovány čistícím zařízením, jeho rádiusy, apod. (HORSKÝ, 2011)

obr. č. 13 - Walla Mulla před rekonstrukcí

Tyto změny mají pro dnešní funkci parku významný přínos. Lidé bez domova park neopustili, jen zde nemají podmínky, které by jim umožňovaly prostor využívat v zájmu negativních činností. Je podpořen jejich kolektiv ve slušném prostoru. Tím se přiznává jejich legitimita ve veřejném prostoru. Oproti dřívějšímu stavu, kdy se lidé parku vyhýbali, si dnes přes park zkracují cestu i občané se střechou nad hlavou.

ANALITICKÁ ČÁST

5.1 ÚZEMÍ

Řešené území: KÚ Nové Město, Praha

Rozloha: 6,1ha

Regulace: vstup bez omezení

Park se rozkládá ve vnitřní hranici historického jádra hlavního města Prahy. Park je situován před budovu hlavního nádraží, dřívější Wilsonovo nádraží a nádraží Františka Josefa I. Zeměpisné souřadnice park jsou $14^{\circ}26'01.9''$ východní délky a $50^{\circ}05'01.3''$ severní šířky v nadmořské výšce 198 - 208 m.n.m.

Jde o pražský park, který s průběhem dějin prošel vývojem. Z okrasného parku na městských hradbách, posléze reprezentativního prostoru, sloužícím

občanům jako relaxační zóna se díky vývoji dopravní infrastruktury stalo nevábivé místo plné sociálních problémů.

Z hlediska klimatu se park nachází na území tepelné oblasti T2. Pro tuto oblast připadá v průměru 50-60 letních dnů, 160 - 170 dnů s průměrnou teplotou nad 10°C , 100-110 mrazových dní, 30-40 ledových dnů s průměrnou lednovou teplotou -2°C . Pro vegetační období je charakteristické 350-400mm srážek. Pro zimní období je typických 200-300mm (TOLASZ, 2007, 255s.)

obr. č. 14 - Lokalizace parku

obr. č. 15 - Žebrající muž

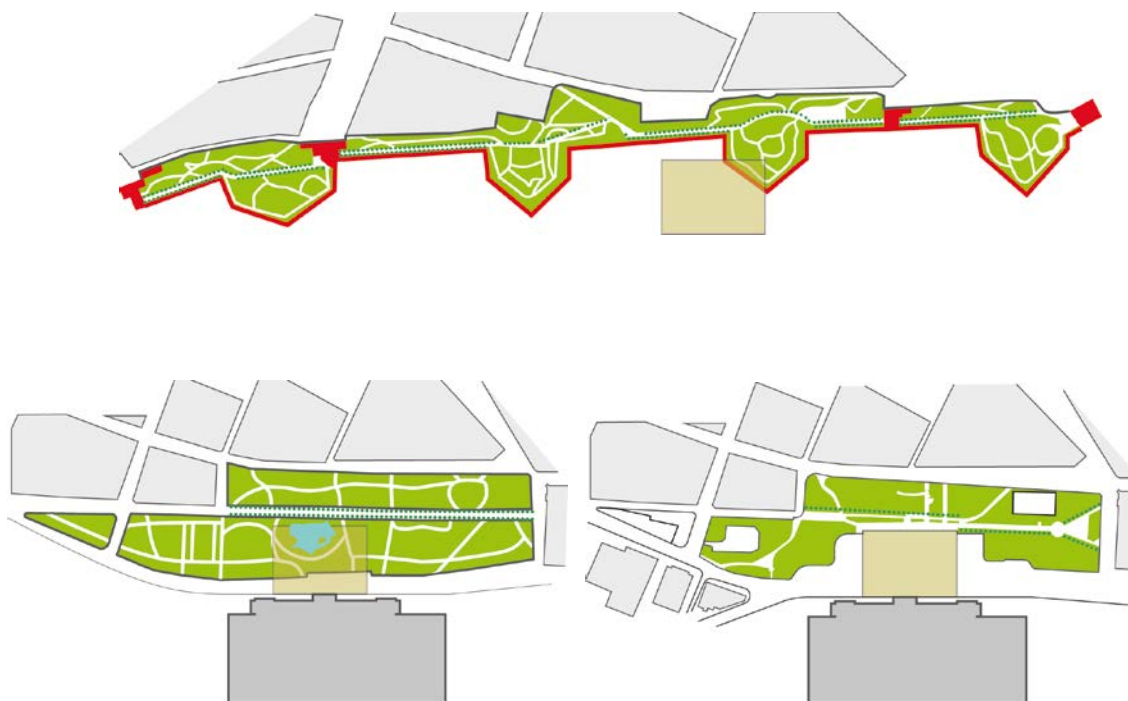
obr. č. 16 - Lidé proudící do centra města

obr. č. 17 - Pohled na současný stav parku

5.2 VÝVOJ ROZLOŽENÍ PARKU V PRRŮBĚHU HISTORIE

Park byl vybudován na velké části zbořených hradeb při vzniku nového vlakového nádraží. Vývoj městské infrastruktury si vyžadoval nové stavební parcely, které se výrazně zařezávaly do rozlohy parku.

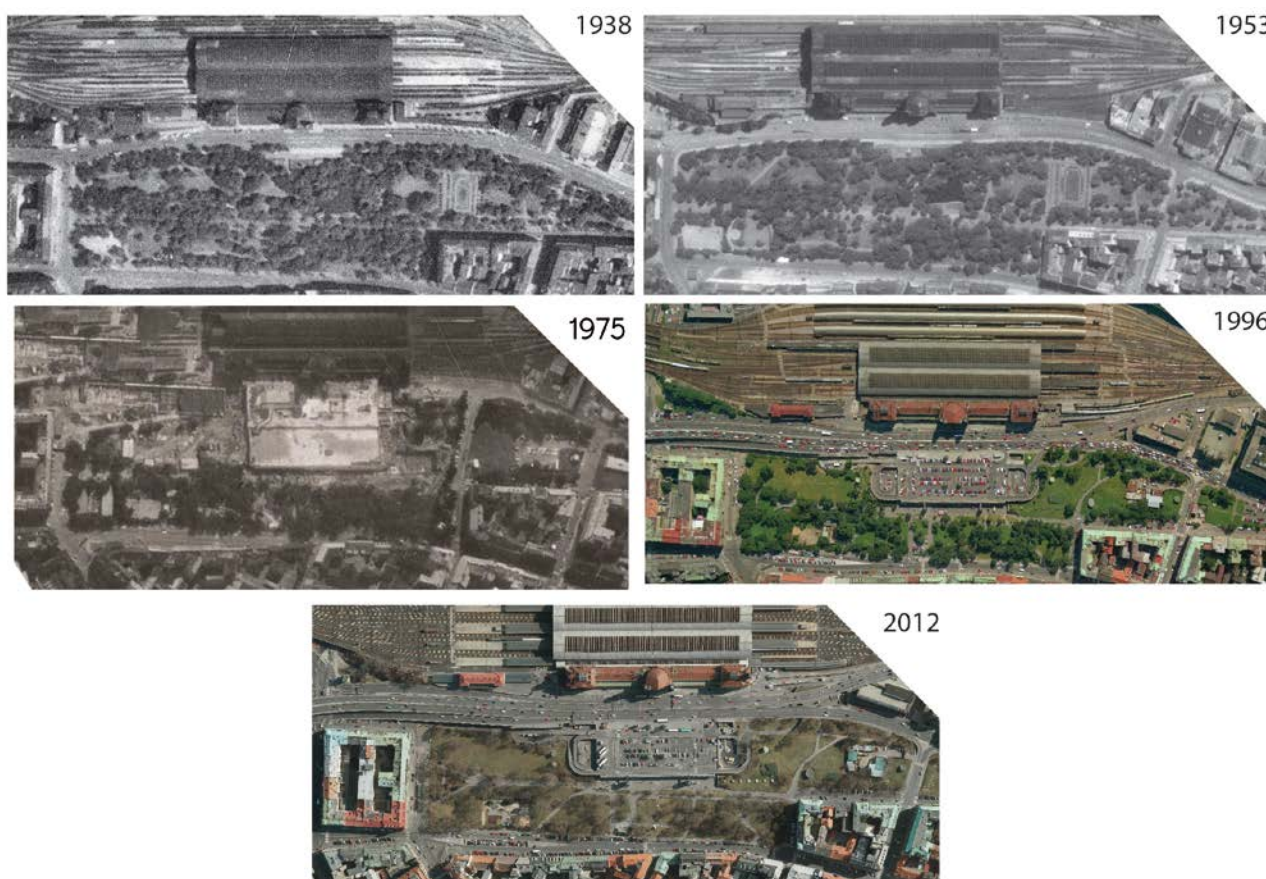

obr. č. 18 - vývoj kompozice parku

Postupně se zjednodušila síť cest a po výstavbě nové odbavovací haly nádraží zmizel rybníček. Z grafického znázornění je zřejmý vývoj místa po dnešní stav, kdy celému parku dominuje právě odbavovací hala. Původní velkolepost parku tak logicky ustupovala potřebám města. Jeho původní rozloha před zbořením hradeb byla mnohem větší než nový park.

Ortofomapy poskytují dobrou obrazovou přílohu postupného vývoje parku. Z fotografie 1938 je patrné jezírko a květinový parter. Na další fotografii jsou vidět vzrostlejší stromy. V roce 1975 se do kompozice parku výrazně promítla stavba odbavovací haly hlavního nádraží. Cíp parku vybíhající k Václavskému náměstí byl přetvořen na parkovací plochu. Taktéž byla do parku zasazena menší zastavěná plocha patřící stavební firmě Subtera. Z fotografií je patrné, že se park dispozičně, kromě obnovy oploceného dětského hřiště nijak výrazně nezměnil. Budovy i cesty zůstávají na stejném místě. V průběhu byly některé dřeviny pokáceny. Rokem 2011 bylo naopak několik vysázeno.

obr. č. 19 - pohled z leteckých snímků

5.3 PROVOZNÍ ANALÝZA

K parku přiléhají frekventované dopravní cesty. Z jedné strany je to Wilsonova ulice, která je nejvytíženější pražskou dopravní tepnou. Z této strany park naprosto odděluje od historické budovy. Druhou hranicí parku je ulice Opletalova.

obr. č. 20 - provozní analýza

	silnice I. třídy		tramvajová trať		zpevněné plochy		zásobování
	silnice II. třídy		hlavní průchod parkem		vyšlapané pěšinky		trasa a stání zdravotnického vozu pro narkomany

5.4 MAJETKO-PRÁVNÍ VZTAHY

Park spadá do vlastnictví hlavního města Prahy. Výdechy vzduchotechniky metra spadají pod Dopravní podniky hl. m. Prahy a České dráhy.

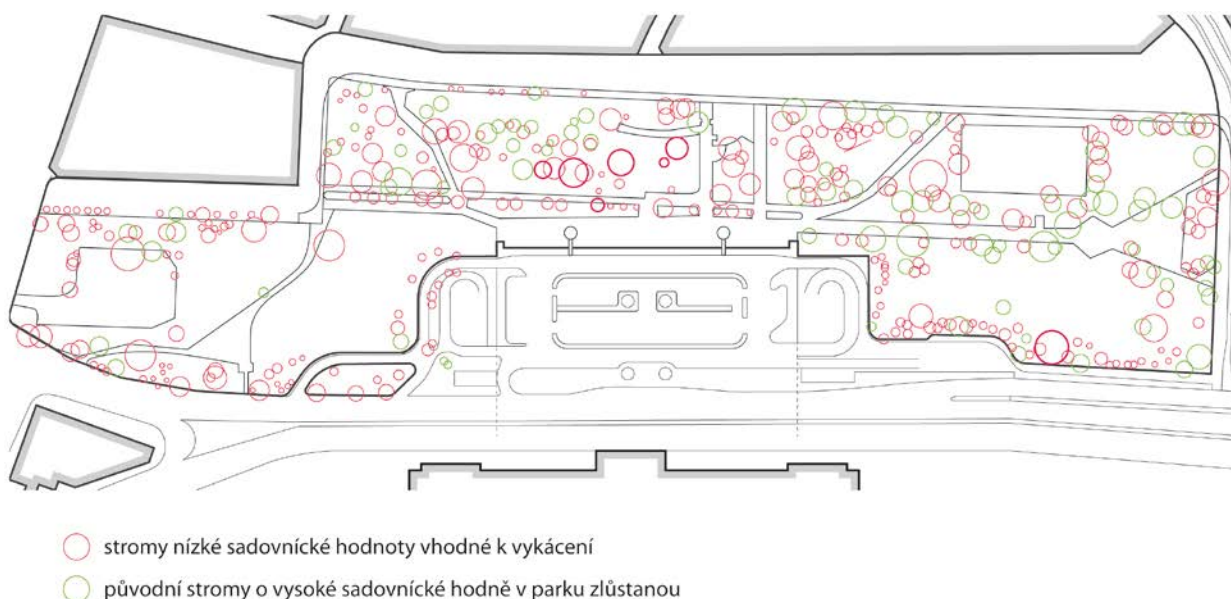
obr. č. 21 - mapa majetko-právních vztahů

	hlavní město Praha		dopravní podnik hl.m. Prahy
	České dráhy		Česka Republika

5.5. PRŮZKUM ZELENĚ

Podle dendrologického průzkumu z roku 2011 je v parku 457 dřevin o celkové hodnotě 14 190 000 Kč,-. Nachází se zde 37 druhů dřevin. Nejčetnější je jerlín japonský spolu s javorem mléčem a lípou srdčitou. Početně zastoupena je také Lípa velkolistá, akát či dub letní. Většina dřevin se nachází ve čtvrtém věkovém stádiu. Tzn. většina stromů jsou vyvinutí dospělí jedinci a časem bude potřeba nová výsadba, jinak parku hrozí rozpad stromové kompozice. Nejrizikovější stromy v parku jsou jerlíny. Ty mají velmi často nakloněný kmen a nepravidelnou korunu, čímž se snižuje jejich stabilita. Dalším vyskytujícím se problémem dřevin jsou obnažené a poškozené kořeny. Tím se ve stromech tvoří dutiny, které skýtají prostor pro vznik houbové choroby. Méně přehledné části parku hostí více zanedbané dřeviny. Stromy jsou často poničené v oblasti kmene. Oblasti kořenů mají často obnažené kořeny. Proschlé větve samovolně upadávají, čímž ohrožují uživatele parku.

Keřové výsadby jsou nejčastější šeríky, zimozel tatarský, rybíz alpský a tis červený. Během vegetačního období, kdy jsou keře hustě olistěné, skýtají bezdomovcům prostor úkrytu či toalety. To je pro park velká nevýhoda.

obr. č. 22 mapa vyznačující stromy vhodné ke kácení

5.6 CO JE VEŘEJNÝ PROSTOR

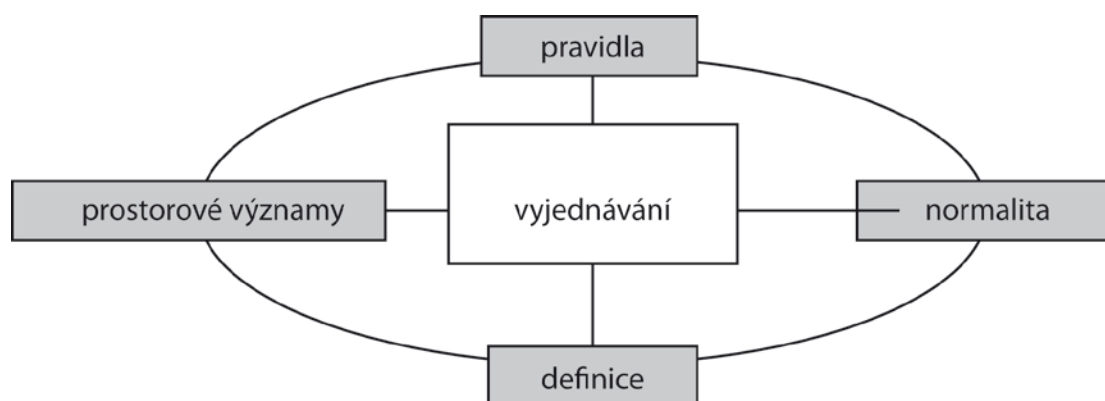
Park Vrchlického sady již nyní neslouží k těm samým účelům jako kdysi. Praha 19. století končila tam, kde dnes končí centrum a památková zóna. Vrchlického sady již nejsou využívány občany k trávení volného času procházkami či posezením na lavičce. Parky, které jsou využívány tímto způsobem se pomalu sunou k okraji města. Staly se místem zdroje obživy, setkávání a získání příležitosti práce pro minoritní skupiny, bezdomovce a narkomany, kteří se postupem času takto staly dominantními uživateli parku. Přispívají tím spolu s chátrajícím stavem k nepřívětivému působení místa. Je to veřejný prostor, kde se ostatní občané mohou bezprostředně obeznámit s uvedenými skupinami.

Problém tkví v nevypočitatelnosti chování již zmíněných skupin lidí ve veřejném prostoru. Z pohledu instinktivního hlediska doprovází pobyt v parku dojem očekávání z možné nepříjemné konfrontace s obyvateli parku. Nikdy nelze jistě říci, jaké na člověka může v křovinách číhat možné nebezpečí. V městském kontaktu s druhými je nutná rutinní vzájemná důvěra. K nastolení této důvěry si uživatel veřejného prostoru musí být jist, že druzí žijí ve stejném světě normality, stejných prostorových významech jako my (MERVART, 2010, s.117).

Chování výše zmíněných skupin je velice nevypočitatelné a neskýtá možnost ztotožnit se s jejich vnímáním prostorových významů. Tento nepoměr vytváří mezi uživateli každodenní konflikty i ve smyslu "vyjednávání o veřejném prostoru" a vytváření "jiných prostorů". Nastínění situace poskytne příklad: Děti si hrají na půdě či zahradě a staví různé bunkry nebo skryše. Tak vznikají "jiné prostory", jejichž význam se mění následkem každodenního jednání jejich uživatelů. Tím se staré harampádí stane bunkrem a jeho definice, prostorový význam se mění v závislosti na denních aktivitách jednotlivých aktérů. Tento proces se dá označit pojmem teritoriální produkce. Jednotlivé postupy procesu vyjednávání mohou být zcela neúmyslné a jejich důsledky nemusí být v souladu s intencí jednotlivých aktérů. Situace se tak dá vnímat jako součást rutinního jednání, které automaticky vyplynulo ze situace (MERVART, 2010, s.118).

V situaci vrchlického sadů to znamená, že rozdíly prostorových významů jednotlivých uživatelů parku se mění v závislosti na jejich účelu. Bezdomovci si vytváří své "jiné prostory" zcela přirozeně a nenásilně. Díky absenci svého soukromého prostoru jsou odkázáni na provozování soukromých aktivit ve veřejném prostoru. V situaci kdy všichni občané mají svůj soukromý prostor je zcela legitimní tvrzení, že ve veřejném prostoru není připouštěno to, co patří k soukromému prostoru - spát, vařit, močit. Avšak v dnešním stavu společnosti, kdy jsou bezdomovci a jiné marginální skupiny odkázány na veřejný prostor v ryze soukromých potřebách, obvykle nepatří mezi vhodnou a přijímanou veřejnost pro kterou je veřejný prostor určen (MATOUŠEK, 2007).

Delším sezením bezdomovců na lavičkách nebo pospáváním na trávniku se prostorové významy radikálně mění. Tímto si prostor přivlastňují a stávají se tak dominantní skupinou v parku. Další jejich činnosti jako žebrání nebo aplikování drogy u narkomanů tuto situaci přelévá do velice negativní pozice.

obr. č. 23 - Teoretický model prostorových významů.

V běžném návštěvníkovy parku tyto neshody vyvolávají mnohdy až dojem strachu. Tato situace kulminuje právě ve večerních a nočních hodinách. V parku se pod rouškou tmy tyto skupiny lidí shromažďují a skýtá se jim tak příležitost k ovládnutí prostoru.

Vrchlického sady by tedy měli fungovat jako prostor, ve kterém by nebylo možné nechat vzniknout prostorové významy jednotlivých skupin. Lavečky, trávničky, to jsou vše místa kde se člověk může dlouho zdržovat a zabrat tak prostor jen pro svoji potřebu. V tomto případě pro bezdomovce jako soukromý prostor.

5.7 NOČNÍ PARK

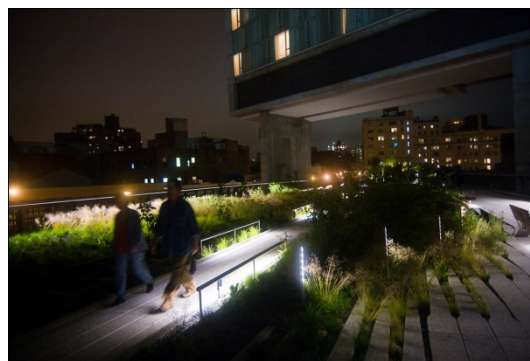
Termín noční park je zcela novým pojmem. Samozřejmě vychází z běžné představy o veřejném prostoru a jeho fungování za dne, ale veškeré činnosti v tomto parku se posunují do večerních a nočních hodin. Veřejný prostor může být definován jako prostor kam mají všichni zákonný přístup a je pro něj charakteristická viditelnost (MATOUŠEK, 2007, s.120).

Díky rozvoji města a městského života se každodenní rytmy občanů mění. Nové technologie umožňují lidem pracovat v jiných denních dobách než bylo původně zvykem. Cestování je dnes běžné během nočních hodin což má za následek přesouvání lidí po nočním městském prostoru.

Veřejný prostor, tak jak existuje dnes je omezen na denní využití. Přes noc, namísto zužitkování těchto prostor, je raději uzavíráme a vyhýbáme se jim, čímž se dovoluje jejich stárnutí. Některé prostory jako například Vrchlického sady jsou intenzivně využívány v nočních hodinách. Pro noční park by tedy byla příznačná charakteristika bezpečnosti, přehlednosti a otevřenosti.

obr. č. 24 - High Line

obr. č. 25 - Nasvícení cest v High Line

Ve velkých městech se rozrůstá poptávka po využívání nočních prostor. Jako příklad lze uvést projekt High Line v New Yorku. High Line je veřejný park, který vznikl na bývalé nadzemní dráze, bývalé dopravní tepně velkoměsta. V projektu byla velká pozornost věnována osvětlení právě z důvodu velkého zájmu o zažití noční atmosféry parku v centru New Yorku.

NAVRHOVANÁ ČÁST

6. KONCEPCE

V navrhované části jsem se zaměřil na koncepční přetvoření Vrchlického sadů do podoby, která by odpovídala požadavkům, jež vyplynuly z předchozí analýzy a úvahách o veřejných prostranstvích. Podnikl jsem kroky, které by v parku řešili otázku pocitu bezpečí, přehlednosti a nastolili stejné podmínky pro všechny uživatele parku bez rozdílu. Řešení se skládá převážně ze tří kroků:

1. Zadlaždění plochy a odstranění nevyhovující současné zeleně. Odstranění veškerého mobiliáře.
2. Osvětlení parku a přidání husté výsadby nových dřevin.
3. Vytvoření mlžení jemných vodních kapiček po celé ploše parku, což definuje park jako ryze průchozí propojení s nádražím.

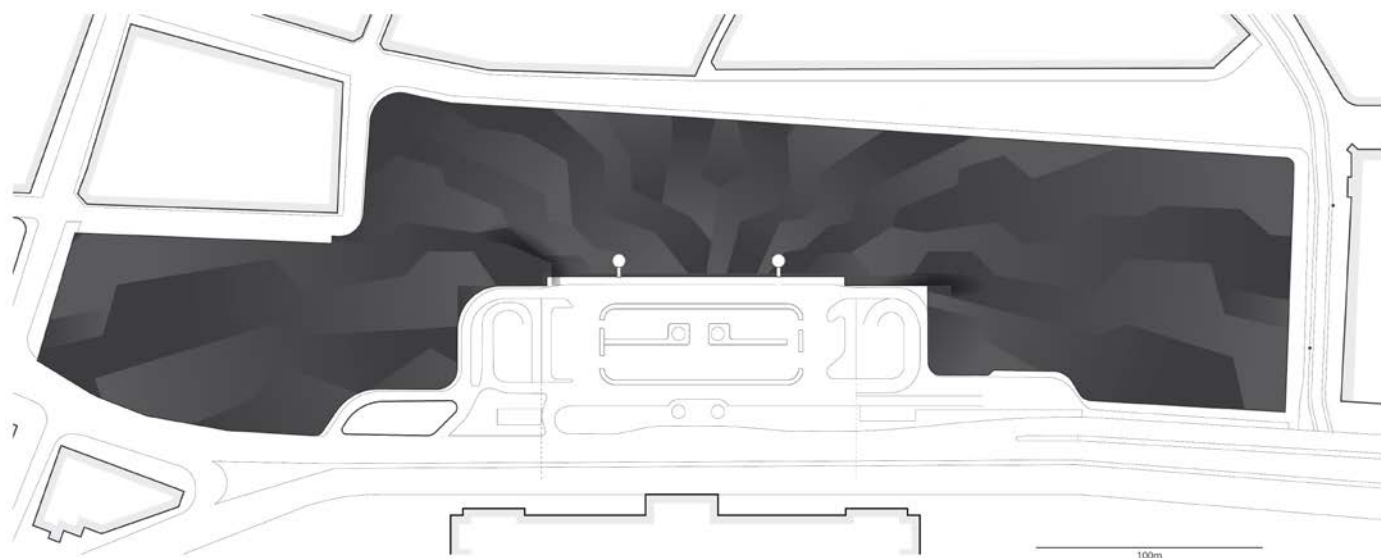
Cílem je odstranění současných sociálních problémů, které dehonestují povědomí o celém parku. Vrchlického sady se transformují z roviny veřejné zeleně na úroveň pěšího propojení s městskou zástavbou. Tato funkce s sebou přinese stejné podmínky pro všechny uživatele parku. Ty se omezí na bezpečný a přehledný průchod parkem.

6.1. ZADLAŽDĚNÍ

Jako první krok k řešení situace ve Vrchlického sadech navrhuji razantní změnu z parkové úpravy. Odstranění travnatých ploch poskytne prostor pro vytvoření celistvé vydlážděné plochy. Tento způsob podpoří princip pěšího propojení s hlavním nádražím. Vytvoří se prostor typu náměstí, který skýtá možnosti volného pohybu a výběru nejkratší cesty z města k odbavovací hale nádraží. Pro vydláždění byla vybrána klinkerová dlažba, jejíž vlastnosti splňují vysoké požadavky na mechanické opotřebení, protiskluznost za vlhka, snadnost čištění a zajištění prostoru kde se nevyskytují choroboplodné zárodky, které mohou ohrozit výsadbu stromů. Klinkerová dlažba umožňuje svou různorodostí a typem skladby vytvořit esteticky zajímavé dláždění. Taktéž cihlová dlažba působí

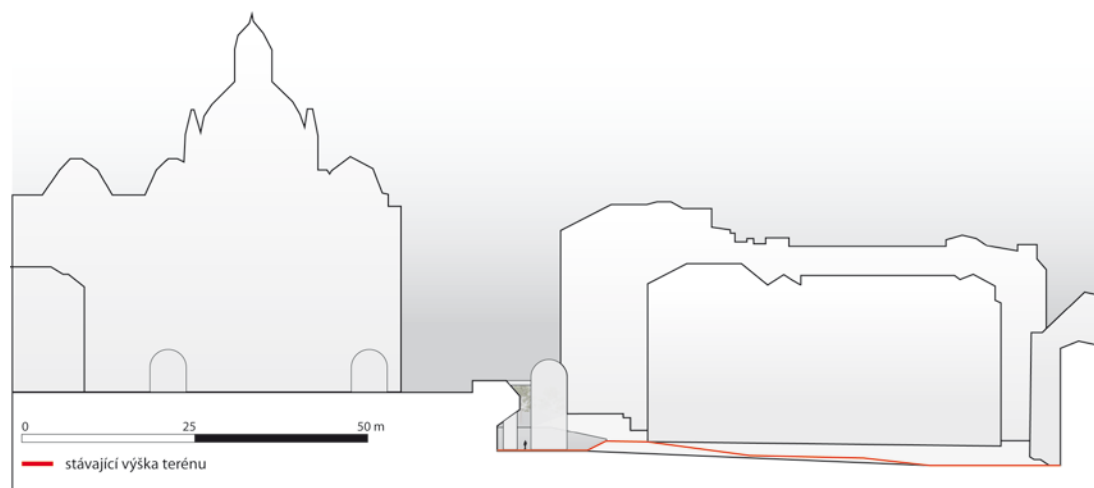
domáckým příjemným dojmem. Toto pomůže nastínit bohatou historickou hodnotu místa, která bývala na vysoké estetické úrovni.

V návrhu využívám tmavý typ dlažby, jehož odůvodnění bude popsáno v následujících částech. Grafické řešení přináší formou dlažby stylizovanou návaznost dopravního uzlu na městské části.

obr. č. 26 - grafický návrh dlažby

Park se z jihu mírně svažuje k severní části. Převýšení mezi nejvyšším a nejnižším bodem parku činí 8m. Toto převýšení je však na vzdálenosti skoro 600m. Převýšení mezi odbavovací halou a Opletalovou ulicí kudy vede jedna z frekventovanějších pěších tras činí zhruba 2m na délce 72m. Pro vytvoření celé zadlážděné plochy bude potřeba razantních změn v terénní úpravě.

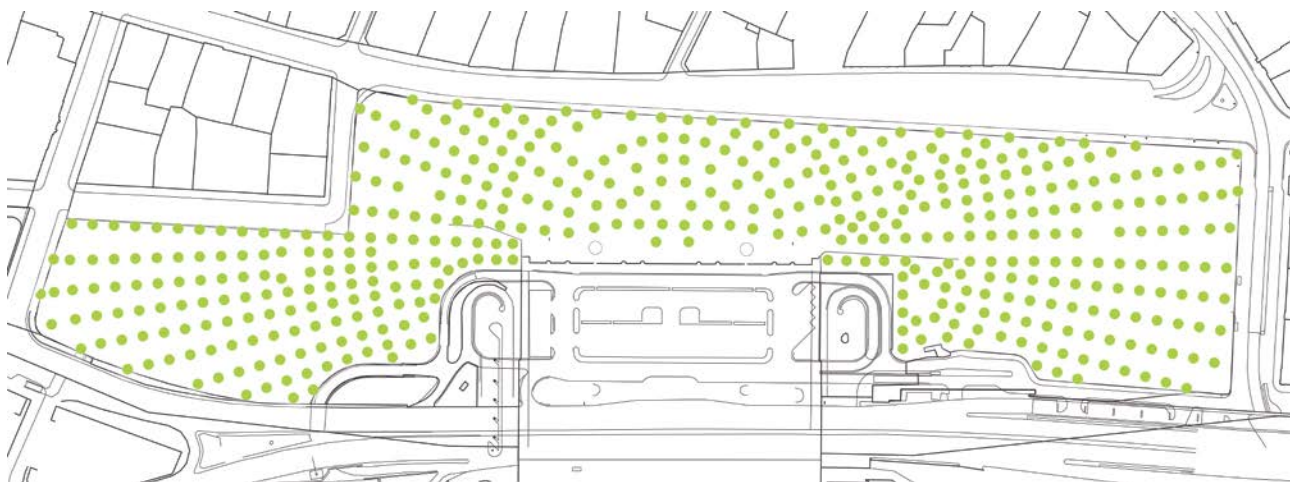

obr. č. 27 - terénní úpravy

6.2. OSVĚTLENÍ A NOVÁ SADBA STROMŮ

Osvětlení hraje významnou roli při procesu zpřehlednění parku. Světlo jako takové hraje velice významnou roli v chápání a vidění okolního prostředí i z hlediska psychologického. Ze slova světlo vychází množství slovních obrátů: Profesor může osvětlit probíranou látku; Ukazujeme situaci v jiném světlo nebo lze na světlo vytáhnout skandál. Říkáme, že lidé mají světlo v očích nebo se někomu rozsvítilo. Používáme výrazy, které naznačují přítomnost světla nebo jeho nedostatek. Světlo je metafora pro porozumění, jasné vnímání, inspiraci, radost či vzrušení. Nedostatek světla je naopak metaforou strachu, nebezpečí nebo něčeho skrytého. Přidané slovo - jasný - může označovat věc dobře osvětlenou a zároveň správně pochopenou (MORAN, 2010,s.14-15). Ať už máme na mysli světlo fyzicky nebo metaforicky, vždy přítomné světlo ovlivní naše vnímání.

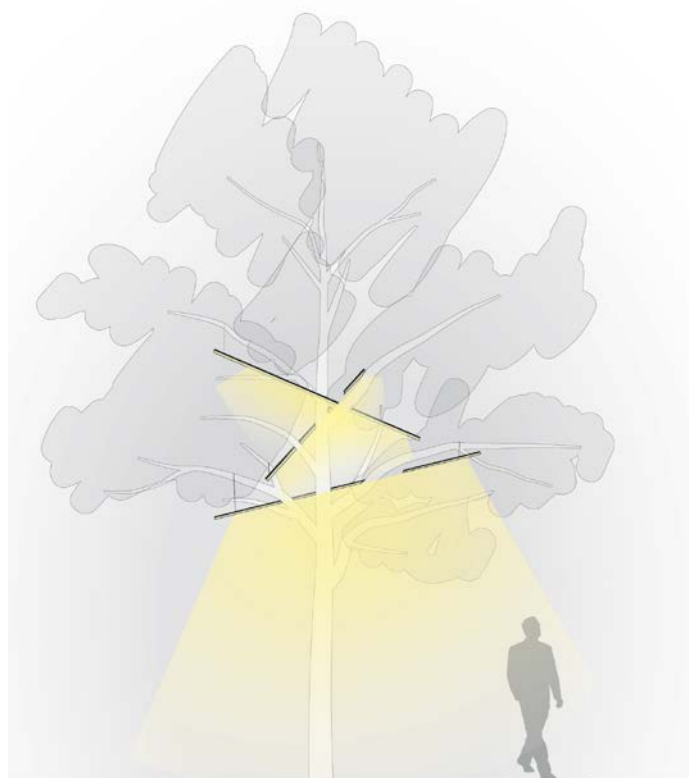
Pro správné pochopení situace v parku je potřeba ji co nejlépe a nejintenzivněji osvětlit. Park v současném stavu skýtá množství temných zákoutí, které hostí potenciální nebezpečí. Požadavkem pro přehlednost a bezpečnost v parku se tedy stává celkové a rovnoměrné nasvícení celého prostoru. V parku nesmí vzniknout jediné temné zákoutí.

obr. č. 28 - znázornění výsadby stromů

Z estetického důvodu a zachování čistého volného prostoru v parku se nebude vytvářet klasické pouliční osvětlení řadou lamp lemující frekventované cesty.

Rozmístění světel se váže přímo na výsadbu stromů. Ta je geometricky orientována z krajů parku do středobodu, jímž je vchod do odbavovací haly nádraží. Je to odkaz k okázalé stromové aleji nacházející se zde v době estetické slávy Vrchlického sadů. Tímto způsobem se v podstatě vytvoří několik alejí vedoucích přímo k nádražní hale.

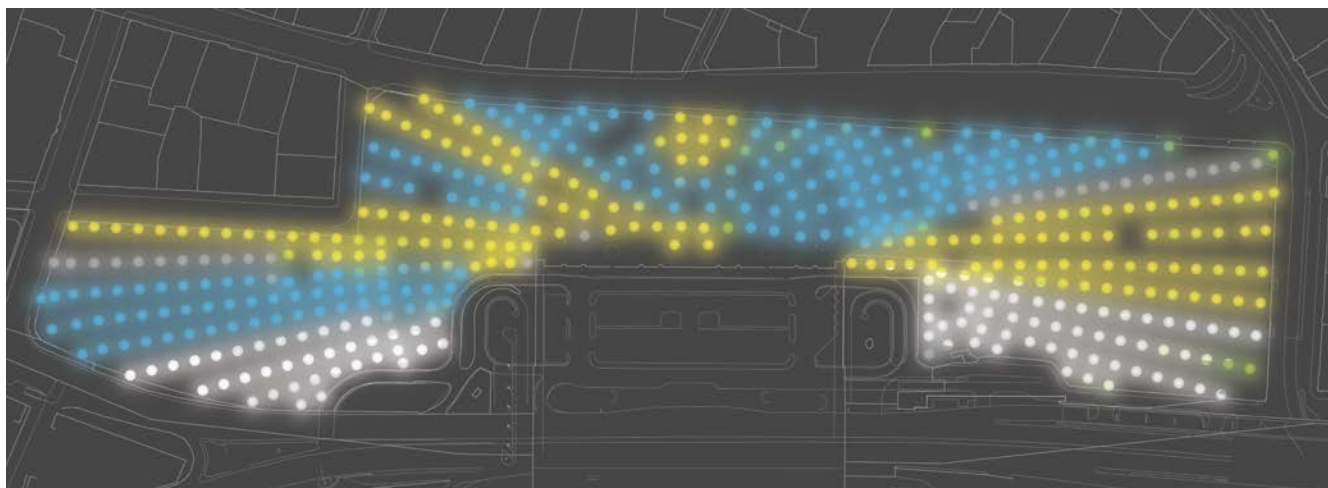
obr. č.29 - ilustrace umístění světel na stromech

Mezi nově vysázenými stromy v parku jsou zastoupeny: lípa malolistá; javor mlč, platan. Různorodost dřevin zajistí menší náchylnost celé výsadby k podlehnutí nemocem.

Každý strom nese osvětlení. Jedná se o LED zářivky jejichž pouzdro je upravené pro venkovní použití. Tak se vytvoří rovnoměrná distribuce osvětlení po celé ploše parku.

Přípevnění zářivek využívá podpory větví a ocelová lanka udržují světla bezpečně na místě. Pozvolný růst stromů uchycení světél nenarušuje. Ocelová lanka skýtají poměrně velkou vůli, která pohyb a růst stromů na několik let obsáhne. Po delší době bude samozřejmě potřeba technického zásahu do kompozice světél ve větvích stromů.

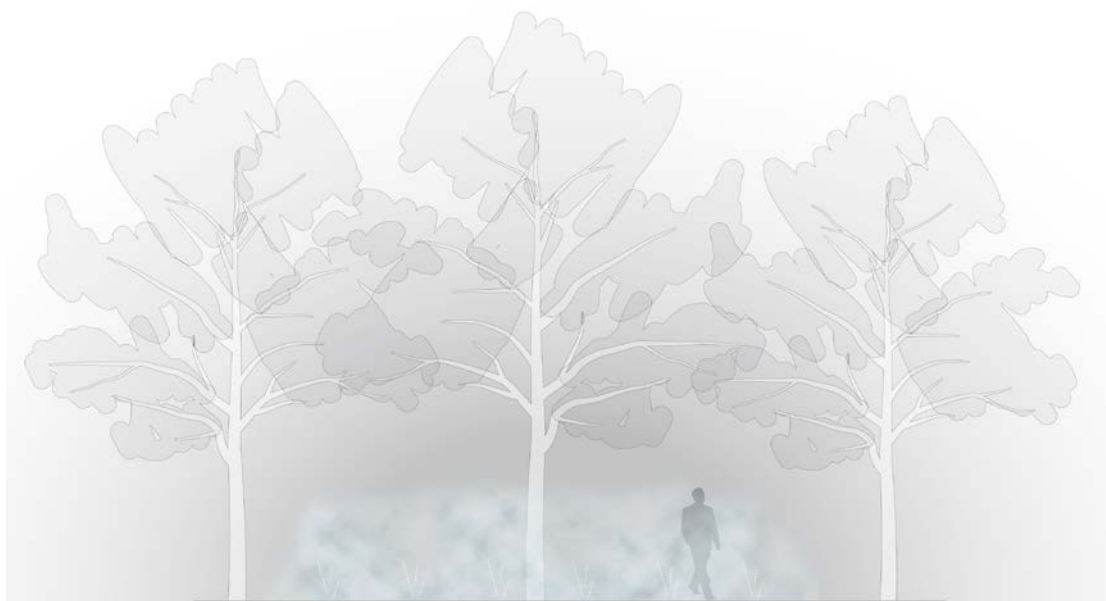
Intenzita světél je po celé ploše parku ve standardním stavu stejná. LED světla vyzařují bílé světlo, ale jsou schopná vyzařovat světlo z celého barevného spektra. Svícení v parku není omezeno na jeden typ svícení. Pohyb lidí v prostoru, mlžení vody, přibližování se k centrální části parku jsou faktory ovlivňující barvu i intenzitu osvětlení.

obr. č. 30 - ilustrace barevných světél v parku

6.3. MLŽENÍ VODOU

Vydlážděný prostor nyní připomíná zvlněnou plochu náměstí. Husté vysázení stromů vytváří velké množství zeleně a zároveň vnáší do parku rovnoměrné osvětlení. Mlžení vodou definuje Vrchlického sady jako ryze průchozí prostor k odbavovací hale Hlavního nádraží. Jemná mlha vody tryskající z dlažby po celé ploše parku neomezuje volný pohyb, ale také nepodporuje delší zdržování. Stejně tak jako podchody, budou lidé místo používat pouze jako pěší spojení. Mlžení vody v parku vytvoří prostor jež je primárně určen této funkci. Tento jev nenásilným způsobem nastolí podmínky stejné pro všechny uživatele.

obr. č. 31 - ilustrace mlžení vodou vycházející z dlažby

Zdržování se v prostoru bude mít pro návštěvníka jediný důsledek. Mlžení vody zesponu dlažby, oproti zdroji vody nad hlavami návštěvníka, neumožní chránit se proti vodě běžným způsobem.

Mlžení v parku neprobíhá neustále. Na nejfrekventovanějších trasách jsou mlžiče umístěny nejméně a taktéž tryskají nejméně vody. V ostatních prostorách parku probíhá mlžení nahodilým způsobem. Mlžiče v podstatě zvlhčují dlažbu čímž

znemožňují posedávání na zemi. Tam, kde čidla detekují sucho, spustí systém proud vody. V letních parních měsících poskytne hustá výsadba stromů dostatek stínu pro zmírnění vypařování vody z dlažby.

Mlžení je zajištěno tzv. sprinklerovým zavlažovacím systémem. Ten je ve velké míře rozšířen při zavlažování skleníků, parků i záhonů. Vyžívá se často v domácích podmínkách v malých rozměrech stejně tak pro několikahektarové plochy jako velkoplošný sektorový zavlažovač (TŮMA, 2001, s. 93-97).

7. TECHNICKÉ ŘEŠENÍ

7.1. KLINKEROVÁ DLAŽBA

Výhodou dlaždic klinker je především jejich vysoká pevnost daná velmi hutným střepe. Nasákavost střepe klinkeru dosahuje běžně 1,5 - 6 % při objemové hmotnosti 2100-2400kg.m³. Mrazuvzdornost, stálobarevnost a chemická odolnost. Tyto parametry předurčují klinkerové dlažbě dlouhou životnost a nenáročnost na údržbu. Klinker, též označovaný jako kabřinec nebo zvonivka, je hutný cihlářský výrobek s nízkou nasákavostí. Vyrábějí se vypálením jílové směsi až do slutiní.

Vlastnost	Požadavek
Nasákavost	Max 8% varem
Pevnost v tlaku	∅ min 60MPa, jednotlivě min 48 MPa
Pevnost v tahu za ohybu	∅ min 6 MPa, jednotlivě min 4,8 Pa
Mrazuvzdornost	Po 25 zmrazovacích cyklech pevnost v tahu za ohybu po zkoušce jednotlivě 4,2 MPa
Přítomnost cicvárů	Není obsahovat škodlivé cicváry, které způsobují odprýsknutí části povrchu
Výkvěty	Nesmí být náchylné k tvorbě výkvětů

tabulka. č. 1 - přehled vlastností klinkeru

Mrazuvzdornost - cihelných dlaždic je určena deklarovanou třídou podle tabulky # - zaručenou mrazuvzdornost mají jen dlaždice třídy F100, které vyhověly 100 cyklům zmrazení - rozmrazení

Třída	Značení	Klasifikace mrazuvzdornosti
F0	F0	Nestanovena
FP100	F100	Zaručeno 100 cyklů

tabulka. č. 2 - Mrazuvzdornost cihlových dlaždic

Odolnost proti smyku (skluzu) - protiskluznou povrchu je obecně dána hladkostí nášlapné plochy. Podle hodnoty střední odolnost proti smyku (skluzu) jsou cihelné dlaždice rozděleny do tříd U0 - U3 (s nejlepšími protiskluznými vlastnostmi i za vlhka) tabulka .#

Třída	Střední hodnota
U0	Nestanovuje se
U1	35
U2	45
U3	55

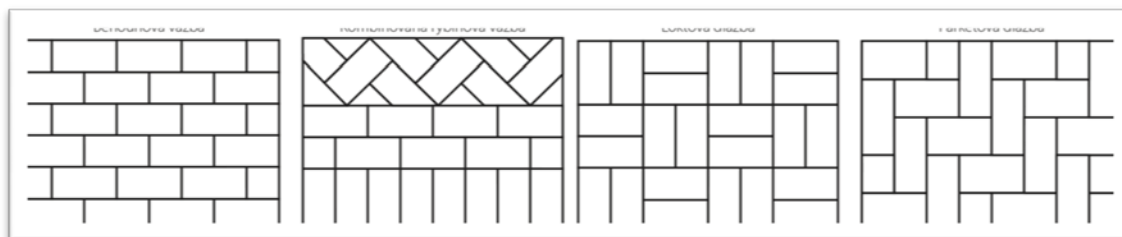
tabulka. č. 3 - Klasifikace odolnosti proti smyku (skluzu) cihelných dlaždic

Vzor, druh vazby a jeho směr mají velký vliv na vzhled a únosnost dlažby. Dlážděné plochy vystavené těžkému provozu vozidel se využívá šípový vzor vazby. Ta zajišťuje dobrou vazbu a odolává posuvům způsobeným bržděním nebo provozem v jednom proudu.

Běhounová vazba se využívá pro oblasti, které slouží pouze pro pěší. Neměla by se používat v návrhu užívajícím malé poloměry oblouků. z důvodu případných potíží s udržení vazby a dále tam, kde se nesmí využít velké klínové spáry.

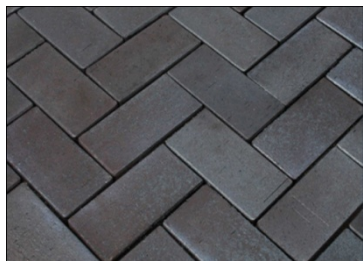
Loktová dlažba se doporučuje pouze pro méně zatěžované dlažby.

Klinkerové dlažby jsou pro svou snadnou údržbu a dlouhodobou životnost vhodné všude tam, kde je zapotřebí zajistit plochy bez choroboplodných zárodků, plísní, prachu a nečistot (Sokolář, 2007, s.5-20).

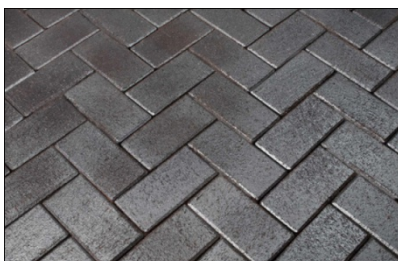

obr. č. 32 - Základní typy vazeb

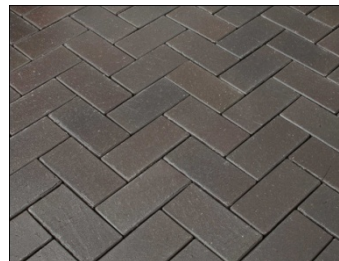
Pro vydláždění plochy parku byla vybrána dlažba německého výrobce Wienerberger. Důvodem je jeho dlouholeté působení na trhu s výrobou cihlové dlažby. Wienerberger nabízí širokou škálu odstínů a rozměrů dlažby klinkeru. Cena této dlažby se pohybuje okolo 1500 Kč,-/m².

obr. č. 33 - Dresden

obr. č 34 - Penter Blue

obr. č. 35 - Bockhorn

Vybrané jsou typy dlažby:

Wienerberger - Dresden (vlastnosti: FP100, U3, T4,A2)

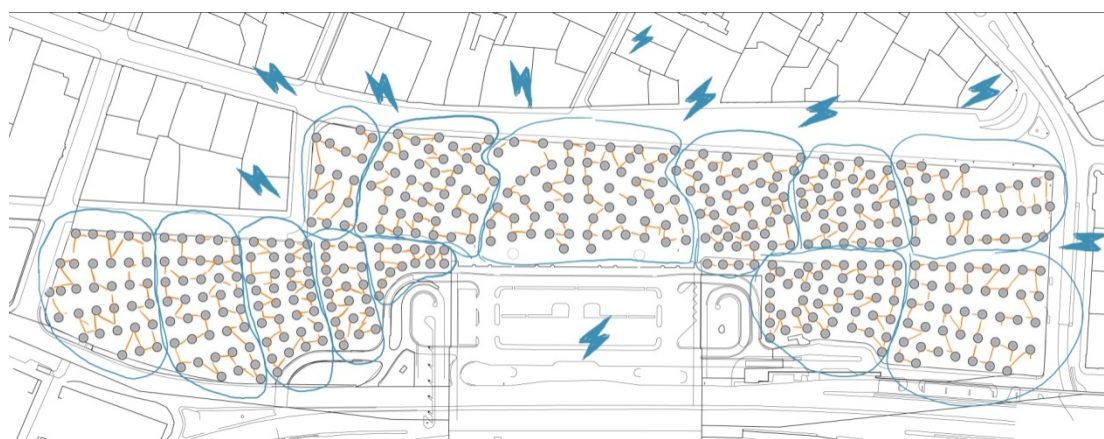
Wienerberger - Penter Blue (vlastnosti: FP100, U3, T4,A2)

Wienerberger - Bockhorn Anthracid (vlastnosti: FP100, U3, T4,A2)

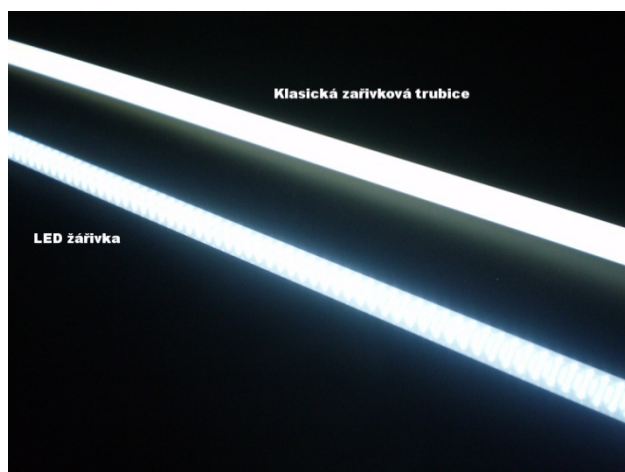
7.2. OSVĚTLENÍ

Pro osvětlení zavěšené v korunách stromů je zvolena technologie LED diod. Ta umožňuje vytvořit jakýkoliv typ svítidla. Inspirací, a v podstatě i finálním návrhem je LED trubice, která se snadno vetkne do struktury větví stromů.

Kvůli venkovnímu použití je stupeň krytí LED svítidla v normě IP x8, která deklaruje Chránění proti potopení do vody. Zařízení je schopné nepřetržitého potopení do vody za podmnek, které určí výrobce zařízení (BERKA, 2010, s.229)

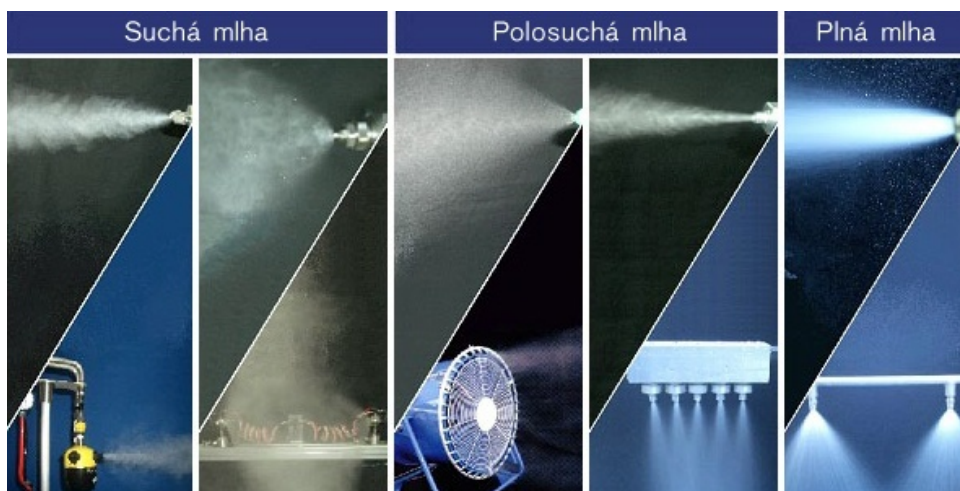
obr. č. 36 - Rozdělení světél do elektrických okruhů

obr. č. 37 - Klasická zářivka vs. LED zářivka

7.3. SPRINKLERY

Sprinklery se vyrábí v nesčetném počtu variací vytvářející různé typy mlžení vody. Skýtají možnosti tryskání, do různých vzdáleností od zdroje, poloměr tryskání i tlak. Tím je možné vytvořit konkrétní způsob jak bude voda v parku "mlžit".

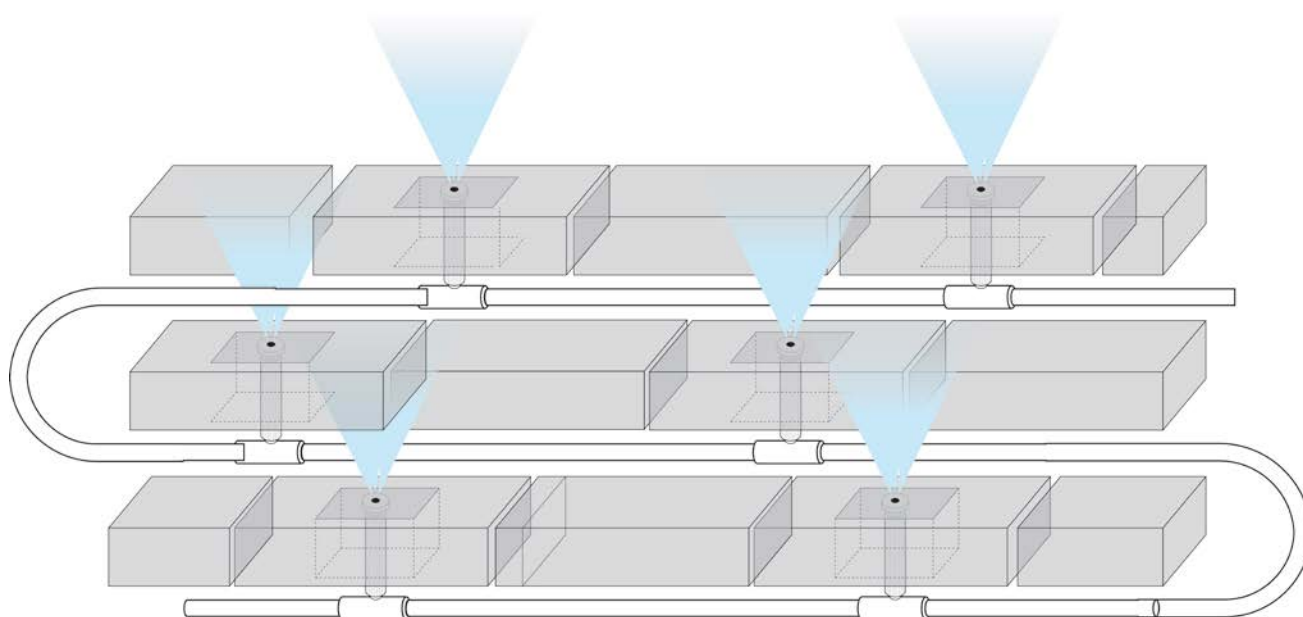

obr. č. 38 - ukázky typů mlžení vodou

Systém fungování sprinklerů je zcela automaticky řízen počítačem. To funguje následujícím způsobem: mikroprocesor kontroluje na několika místech senzory umístěnými v dlažbě vlhkost. Zjistí-li nedostatek vody v určité části parku, otevře ventil vodovodu a zapne čerpadlo. Připojený dešťový senzor, začne-li pršet, ohlásí možnost vypnutí systému (Túma, 2001, s. 85).

Způsob přívodu vody ke sprinklerům je síť podzemního potrubí, rozdělená do několika na sobě nezávislých větvích. Každá větev má své čerpadlo zajišťující optimální tlak vody v systému.

Pro snížení objemu spotřebované vody je v parku umístěno několik podzemní vodních kolektorů shromažďujících přebytečnou vodu ze sprinklerů a dešťovou vodu.

obr. č. 39 - ilustrace napojení sprinklerů v dlažbě

Samotné sprinklery jsou umístěné v dlažbě s otvorem, ze kterého tryská voda. Rozmístění "mlžičů" v parku je rovnoměrné, tak aby se pokryla celá plocha. Jeden mlžič je schopný pokrýt plochu 4m². Rozteč mezi nimi je zhruba 2 metry.

- rozmístění sprinklerů náhodně v prostoru - 1 sprinkler/3,5m²
- okruhy sprinklerů podél nejfrekventovanějších cest - nepracují tak často a víc náhodně.

obr. č. 40 - rozdělení sprinklerů do úseků

8. DISKUZE

Právě vývoj parku a současný neblahý charakter řešeného území se staly hlavními inspiračními zdroji pro tvorbu návrhu. Cítil jsem aktuálnost tématu sociálních problémů v návaznosti k tomuto prostoru. Daly za vznik úvahám o proměnách městského prostoru podle současných potřeb města.

Park svou podobou je stále umístěn v 70. letech 20. století ačkoli se využívání prostoru diametrálně odlišilo. Namísto okrasné, odpočinkové zeleně určené k trávení volného času to je místo sloužící pouze k pěšímu propojení s odbavovací halou pro stovky tisíc cestujících ročně. Stará funkce parku umožnila nasát sociální skupiny lidí, kteří prostor zcela přirozeně začaly využívat ke svému prospěchu. Tisíce cestujících denně dávají i drobnou šanci přivýdělků formou žebrání. Stejně tak se ve velkém davu lidí spousta činností ukryje.

Mé koncepční řešení vnáší do parku prvky, které nenásilně vstupují do situace a definují tak prostor jako průchozí. Takový prostor staví všechny uživatele na stejnou úroveň a nedává možnost převzetí jedné nebo druhé skupiny lidí nad celým prostorem. Prostor má určitou funkci a té se každý bez rozdílu musí přizpůsobit.

Práce neopomíná ani bývalou estetickou hodnotu. Využitím stavebních materiálů a vytvořením originálního osvětlení s hustou výsadbou stromů dává místo specifický charakter s vysokou estetickou hodnotou.

ZÁVĚR

Park Vrchlického sady je jedním z významných prostorů Prahy. Jedná se jednu z hlavních vstupních bran do města i do samotné České republiky. Ta je však v současném stavu velice zanedbaná a zároveň do sebe obsáhla sociální problémy centra Prahy. Tato situace je občany města Prahy i cestujícími vnímána velice negativně. Díky loupežným přepadením a skýtajícím se pohledům na narkomany aplikující si drogy, pocity vyvolávané v lidech

kulminují až do podoby nejistoty a strachu. Vyhrocení této situace ve večerních a nočních hodinách bylo hlavním impulzem vybráním tohoto místa pro téma bakalářské práce noční park. V rámci této práce se nastínil historický vývoj veřejných parků, které často v dnešní době končí v povědomí občanů města stejně jako park Vrchlického sady. Práce tak může inspirovat úvahy o řešení těchto městských prostor.

9. SHRNU TÍ

Lidé formují města a ty zase formují nás.(GEHL, 2012, s.3) Městský prostor prochází neustálou proměnou stejně tak jako lidská společnost a je potřeba prozkoumávat tyto změny i v malém měřítku jednotlivých prostor. Navazovat na historické hodnoty nemusí být vždy správné řešení pro nastávající požadavky a funkce městského prostoru. Ideový koncept bakalářské práce byl vytvořen s ohledem na studium sociálních okolností, historického vývoje a rozvoj města. Pokusil jsem se v návrhu pokusil vytvořit prostor adekvátní dnešnímu stavu Prahy a samotné lidské společnosti.

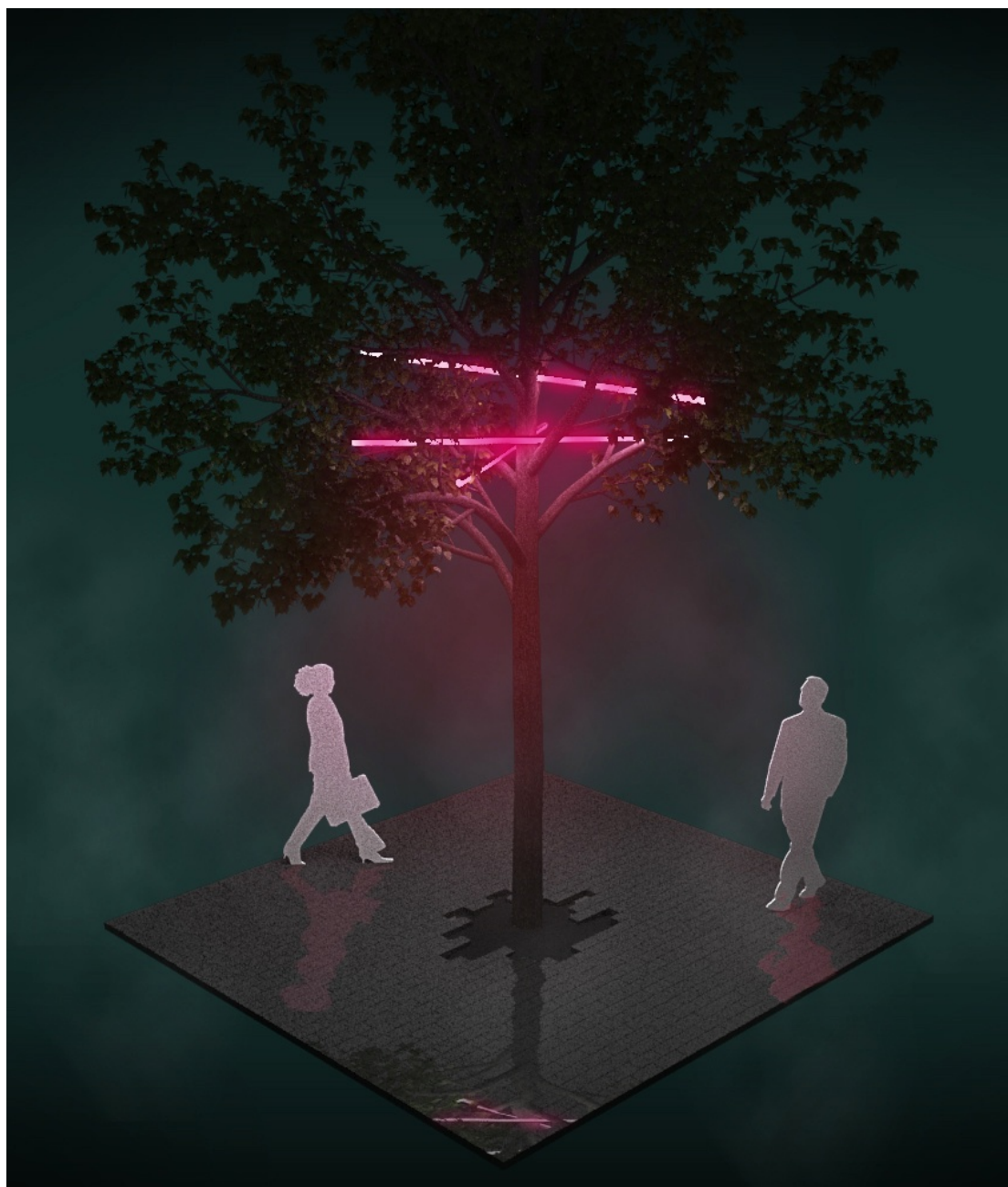
10. SUMMARY

We shape our cities, and then they shape us. (GEHL, 2012, s.3). City landscape goes through constant transformation alongside with human society. We need to dig in these changes even in small scales of specific public areas. Extending historical values is not necessarily the right way for covering forthcoming needs and functions of public space. Concept of the bachelor work was created with regards to social circumstances, historical evolution and expansion of the city. Author tried to create public space matching to the city of Prague and human society itself as we know today.

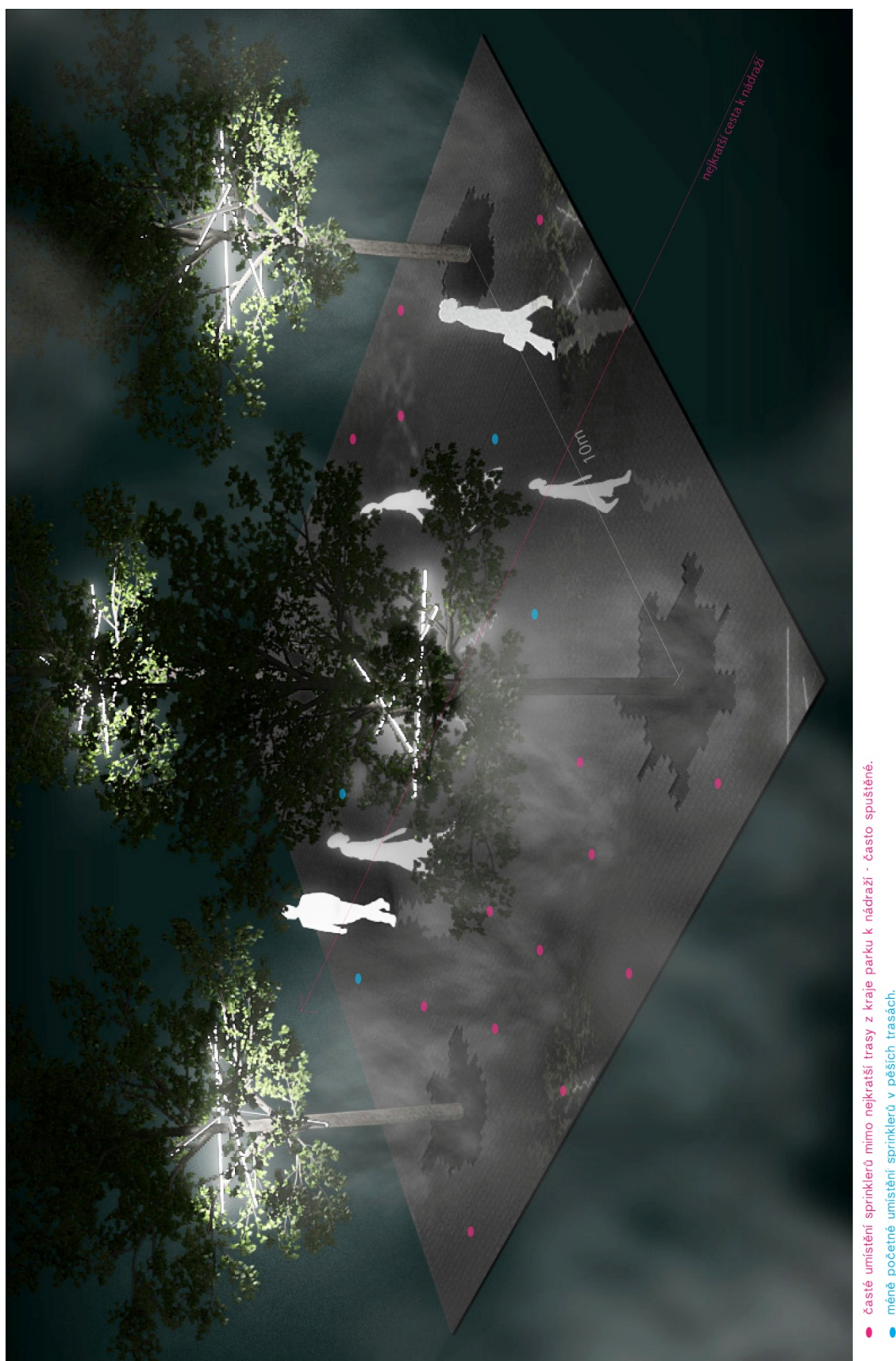
11. VIZUALIZACE

obr. č. 41

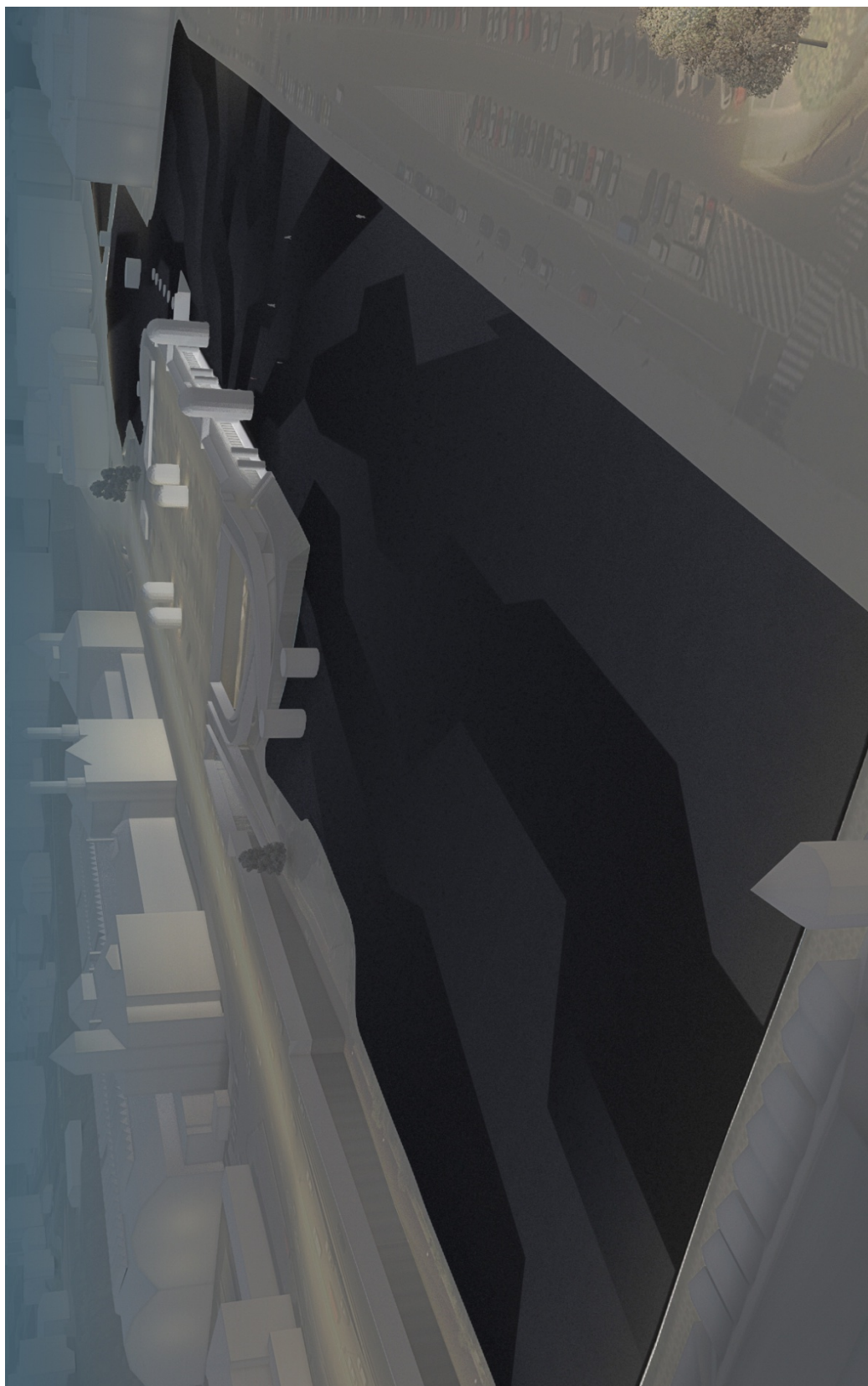
obr. č. 42

obr. č. 43

obr. č. 44

obr. č.45

obr. č. 46

obr. č.47

12. SEZNAM LITERÁRNÍCH ZDROJŮ

12.1 PUBLIKACE

- 1) KÖSTER. *Dynamika denního osvětlení: principy návrhů, realizace*. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-3049-3.
- 2) GEHL, Jan. *Města pro lidi*. Brno: Partnerství, 2012. ISBN 978-80-260-2080-6.
- 3) ZEMÁNEK, Jiří. *Ejhle světlo: Moravská galerie v Brně*. Praha: Kant; Moravská galerie v Brně, 2003. ISBN 80-7027-118-3.
- 4) ZEMÁNEK, Jiří. *Zdeněk Pešánek 1896-1965: Národní galerie v Praze - Sbírka moderního a současného umění, Veletržní palác 21.11.1996-16.2.1997*. Praha: Národní galerie v Praze; Gema Art; Galerie Gema, 1996. ISBN 80-7035-117-9.
- 5) BAŠEOVÁ, Olga a Ladislav NEUBERT. *Pražské zahrady*. 1. vyd. Praha: Panorama, 1991, 247 p. ISBN 80-703-8109-4.
- 6) SOKANSKÝ, Karel. *Světelná technika*. Praha: České vysoké učení technické v Praze, 2011. ISBN 978-80-01-04941-9.
- 7) MORAN, Nick. *Světelný design: pro divadlo, koncerty, výstavy a živé akce*. Praha: Institut světelného designu; Institut umění - Divadelní ústav, 2010. ISBN 978-80-7008-246-1.
- 8) CASTALDI. *Osvětlování zahrad*. Praha: Ben, Enika, 1996. ISBN 80-901984-5-7.
- 9) WEINSCHENK, Susan. *100 věcí, které by měl každý designér vědět o lidech*. Brno: Computer Press, 2012. ISBN 978-80-251-3649-2.

- 10) ČERNÝ, Jiří. *Základy architektonického a scénického svícení: díl druhý*. Praha: Akademie múzických umění, 2007. ISBN 978-80-7331-078-3.
- 11) LAGANIERINE, Vincent a Jasmine VAN DER POL. *Light and emotions: exploring lighting cultures : conversations with lighting designers*. Basel: Birkhäuser, 2011. ISBN 978-3-0346-0690-5.
- 12) LOUAFI, Kamel. *Landcape interventions: city paradises*. Berlin: Jovis, 2011. ISBN 978-3-86859-107-1.
- 13) BURNIE, David. *Světlo*. Praha: Nakladatelský dům OP, 1995. Věda zvědavýma očima. ISBN 80-85841-36-3.
- 14) EDERER Antonín a Jan UXA. *Pražské kašny a fontány*. 1. vyd. Praha: Libri, 2004. ISBN 80-7277-234-1
- 15) HENDRYCH, Jan. *Tvorba krajiny a zahrad: historické zahrady, parky a krajina jako významné prvky kulturní krajiny: jejich proměny, hodnoty, význam a ochrana*. Vyd. 2., přeprac. Praha: Vydavatelství ČVUT, 2005. ISBN 80-01-03163-2.
- 16) FERNÁNDEZ PER, Aurora a Chavier ARPA. *The public chance: new urban landscapes*. Vitoria-Gastei: a+t ediciones, 2008. ISBN 978-84-612-4488-1.
- 18) MATUŠÍK, Ivan. *Kamenné námestie*. Bratislava: A21, 2007. ISBN 978-80-969743-5-1.
- 17) NAUMAN, Pavel, Dušan RIEDL a Zdeněk DOKOUPIL. *Historické zahrady v Čechách a na Moravě*. 1. vyd. Praha: Nakl. čs. výtvarných umělců, 1957.

18) ŠAFÁŘOVÁ, Lucie. Zhodnocení krajinářské architektury a zahradního umění v 19. století se zaměřením na městské parky. Lednice, 2010. Disertační práce. MENDELU Brno.

19) KUPKA, Jiří. *Zeleň v historii města*. Vyd. 1. V Praze: Nakladatelství ČVUT, 2006,. ISBN 80-01-03443-7

20) HRŮZA, Jiří. *Vývoj urbanismu*. Vyd. 1. Praha: Vydavatelství ČVUT, 1999. ISBN 80-010-1549-1.

21) PACÁKOVÁ-HOŠŤÁLKOVÁ, Božena. *Pražské zahrady a parky*. 1. vyd. Praha: Spol. pro zahradní a krajinářskou tvorbu, 2000. ISBN 80-902910-0-7.

22) NOVOTNÝ, Jiří. NPU. *Vrchlického sady*. Praha, 1974,

23) POCHE, Emanuel a JANÁČEK, Josef. *Prahou krok za krokem: uměleckohistorický průvodce městem*. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha, Paseka, 2001. ISBN 80-7185-373-9.

24) SKALICKÁ, Eva, Petr JUŘINA a Miroslav KUBOVÝ. *Pražské historické zahrady*. Vyd. 1. Praha: Útvar rozvoje hlavního města Prahy, 2007, ISBN 978-80-254-1768-3

25) SOKOLÁŘ, Radomír. *Dlažby z klinkeru: [rekvalifikační a specializační kurz Obkladač]*. 1. vyd. Praha: Silikátový svaz, 2007, 24 s. Učební text (Středisko celoživotního vzdělávání Horní Bříza). ISBN 978-80-86821-24-5.

26) MERVART, Pavel *Československé město včera a dnes: každodennost - reprezentace - výzkum*. Editor Slavomíra Ferenčuhová, Lucie Galčanová, Barbora Vacková. Červený Kostelec: , 2010, 281 s. ISBN 978-802-1053-083

27) TŮMA, Jan. *Zavlažujeme zahradu: moderní hospodaření s vodou*. Praha: Grada publishing, 2001. ISBN 80-247-0083-2.

28) BERKA, Štěpán; *Elektrotechnická schémata a zapojení 2; BEN - technická literatura*, Praha 2010, ISBN 978-80-7300-254-1.

12.2 ONLINE CITACE

KOSEK, Jiří, Hlavní nádraží, *Turistika.cz* [online]. Vyd. 1. Praha: Grada, 1998 [cit. 2013-05-11]. Dostupné z: <http://www.turistika.cz/mista/hlavni-nadrazi>

MUSIL, Petr. *Rekonstrukce veřejného prostoru? O co jde v pražském Sherwoodu* [online]. Praha pod lupou, 6.3.2013 [cit. 2013-05-08]. Dostupné z: <http://praguewatch.wordpress.com/2013/03/06/rekonstrukce-verejneho-prostoru-o-co-jde-v-prazskem-sherwoodu/>

ZÁVODSKÁ, JIŘINA. *Vrchlického sady zůstanou i nadále Sherwoodem, kde zevlují bezdomovci* [online]. 8.3.2012 [cit. 2013-05-10]. Dostupné z: http://prazsky.denik.cz/zpravy_region/vrchlickeho-sady-zustanou-i-nadale-sherwoodem-kde-zevlují-bezdomovci-20120307.html

KRUPKA, Jakub. *'Sherwood' je opět 'Mekkou' drogově závislých* [online]. PRAHA: www.denik.cz, 24.9.2011 [cit. 2013-04-21]. Dostupné z: http://prazsky.denik.cz/zpravy_region/pozor-na-sherwood-je-opet-20110923.html

HORSKÝ, Jiří. *Walla Mulla Park: DOMOV BEZDOMOVců: Rozhovor s česko-australským architektem Vladimírem Sittou* [online]. 18.11.11 [cit. 2013-04-20]. Dostupné z: <http://www.archiweb.cz/salon.php?action=show&id=10918&type=11>

WIENERBERGER. *Produkt katalog* [online]. Německo, 2013 [cit. 2013-04-20].

Dostupné z:

<http://www.wienerberger.de/freiflaechenloesungen/produktkatalog>

MATOUŠEK, Roman. Do jaké míry jsme zodpovědni za bezdomovce?. *Britské listy* [online]. 2007 [cit. 2013-05-19]. Dostupné z: <http://blisty.cz/art/34441.html>

High Line. *LANDEZINE* [online]. 2009 [cit. 2013-05-22]. Dostupné z:

<http://www.landezine.com/index.php/2009/06/new-york%E2%80%99s-most-famous-terrace/>

12.3 ROZHOVORY

Téma: Bezdomovectví ve Vrchlického sadech

Ondřej Ondruška, 2013. Interview s odpovědným vedoucím centra

Naděje, Praha-Bolzanova ,Praha 22. 3. 2013

12.4. SEZNAM VYOBRAZENÍ

obr. č. 1 - Plán na úpravu hradeb od A. E. Stache, r. 1817, AHMP, MAP P II 1/1659

obr. č. 2 - Mapa stabilního katastru, r. 1840, archiv URM

obr. č. 3 - Nádraží Františka Josefa I.

<http://aktualne.centrum.cz/domaci/regiony/praha/fotogalerie/2011/04/14/unikatni-snimky-hlavniho-nadrazi-v-behu-staleti/>

obr. č. 4 - Wilsonovo nádraží, 1909

<http://aktualne.centrum.cz/domaci/regiony/praha/fotogalerie/2011/04/14/unikatni-snimky-hlavniho-nadrazi-v-behu-staleti/foto/366065/>

obr. č. 5 - Současný stav budovy hlavního nádraží v Praze, 2013, Autor

obr. č. 6 - Pohled na výstavbu jezírka

<http://img.aktualne.centrum.cz/460/64/4606451-vystava-fotografovani-prazske-architektury.jpg>

obr. č. 7 - Park těsně po založení, r. 1871, in Wirth 2003

obr. č. 8 - Pohled na jezírko

<http://picasaweb.google.com/lh/photo/SEq-HgoQBfKW5M8MhEbZqg>

obr. č. 9 - Květinová parter Františka Thomayera, NZM 55_V_Z44

obr. č. 10 - Parter, archiv NPU, pracoviště Perštýn

obr. č. 11 - Původní stav parku Walla Mulla - google streetwievs, 2013

obr. č. 12 - Současný stav ve Walla Mulla -

http://www.archiweb.cz/Image/zpravy/2011-11/9IMG_4173.jpg

obr. č. 13 - Walla Mulla před rekonstrukcí

<http://www.archiweb.cz/Image/zpravy/2011-11/0Walla.jpg>

obr. č. 14 - Lokalizace parku na mapě, www.mapy.cz, 2013

obr. č. 15 - Žebrající muž, Autor, 2013

obr. č. 16 - Lidé směřující do centra města, Autor, 2013

obr. č. 17 - Pohled na současný stav parku, Autor, 2013

obr. č. 18 - Vývoj kompozice parku, Autor 2013

obr. č. 19 - Pohled z leteckých snímků na park, archiv URM Praha, 2013

obr. č. 20 - Grafická mapa provozní analýzy, Autor, 2013

obr. č. 21 - Mapa Majetkoprávních vztahů, Autor, 2013

obr. č. 22 - Grafická mapa vyznačující stromy ke kácení, Autor, 2013

obr. č. 23 - Teoretický model prostorových významů, Mervart, 2010, s. 119

obr. č. 24 - High line

http://www.nycgovparks.org/photo_gallery/featured_size/15356.jpg

obr. č. 25 - Osvětlení v High Line <http://cityphile.com/photo/wp-content/uploads/2011/09/The-High-Line-at-Night-7934.jpg>

obr. č. 26 - Grafický návrh dlažby, Autor, 2013
obr. č. 27 - Terénní úpravy, Autor, 2013
obr. č. 28 - Znázornění výsadby stromů, Autor, 2013
obr. č. 29 - Ilustrace umístění světel na stromech, Autor, 2013
obr. č. 30 - Ilustrace barevných světel v parku, Autor, 2013
obr. č. 31 - Ilustrace mlžení vodou z dlažby, Autor, 2013
obr. č. 32 - Základní typy vazeb, Sokolář, 2010, s. 10
obr. č. 42 - vizualizace, Autor, 2013
obr. č. 43 - vizualizace, Autor, 2013
obr. č. 44 - vizualizace, Autor, 2013
obr. č. 45 - vizualizace, Autor, 2013
obr. č. 46 - vizualizace, Autor, 2013
obr. č. 47 - v vizualizace, Autor, 2013
obr. č. 33 - Dlažba Dresden
<http://www.wienerberger.de/freiflaechenloesungen>
obr. č. 34 - Dlažba Penter Blue <http://www.wienerberger.de/freiflaechenloesungen>
obr. č. 35 - Dlažba Bockhorn <http://www.wienerberger.de/freiflaechenloesungen>
obr. č. 36 - Rozdělení do elektrických okruhů, Autor, 2013
obr. č. 37 - Klasická zářivka vs. LED zářivka
http://www.contielektro.cz/novinky/pictures/6_nahled.jpg
obr. č. 38 - Typy mlžení vodou <http://www.kirinoikeuchi.co.jp/eng/Cooling05.jpg>
obr. č. 39 - Ilustrace napojení sprinklerů v dlažbě, Autor 2013
obr. č. 40 - Grafická mapa rozdělení sprinklerů do větví, Autor, 2013
obr. č. 41 - vizualizace, Autor, 2013

tabulka. č. 1 - přehled vlastností klinkeru, Sokolář, 2007, s. 6

tabulka. č. 2 - Mrazuvzdornost cihlových dlaždic, Sokolář, 2007, s. 6

tabulka. č. 3 - Klasifikace odolnosti proti smyku (skluzu) cihelných dlaždic, Sokolář, 2007, s. 7

12.5. PŘÍLOHY

Příloha č. 1 - mapa dendrologického průzkumu

Příloha č. 2 - tabulky dendrologického průzkumu

Příloha č. 3 - situace

Příloha č. 4 - vizualizace